

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
AİLE HEKİMLİĞİ ANABİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMU VE OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKUSU
İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

TIPTA UZMANLIK TEZİ

ASLI BETÜL AKBOĞA

BOLU, 2025

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
AİLE HEKİMLİĞİ ANABİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMU VE OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKUSU
İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

TIPTA UZMANLIK TEZİ

ASLI BETÜL AKBOĞA

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. NURCAN AKBAŞ GÜNEŞ

BOLU, 2025

ETİK BEYAN

Bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %16'dır.

Bu çalışma için Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 2024/283 sayısı ile etik izin alınmıştır.

Dr. Aslı Betül AKBOĞA

KABUL VE ONAY SAYFASI

Aslı Betül AKBOĞA tarafından hazırlanan “Lise öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve olumsuz değerlendirilme korkusu ilişkisinin değerlendirilmesi” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Aile Hekimliği Anabilim Dalı’nda Tıpta Uzmanlık Tezi olarak oy birliği/ oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Tarih için Tıklayınız

Jüri Üyeleri

Danışman

Doç. Dr. Nurcan AKBAŞ GÜNEŞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Aile Hekimliği Anabilim Dalı

İmza

.....

Üye

Prof. Dr. Sebahat GÜCÜK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Aile Hekimliği Anabilim Dalı

.....

Üye

Doç. Dr. Mehmet KAYHAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Aile Hekimliği Anabilim Dalı

.....

TEŞEKKÜR

“Dünyada her şey kadının eseridir.” diyerek biz kadınlara inanan, gücümüzü yücelten Mustafa Kemal ATATÜRK’e şükranlarımı sunarak sözlerime başlamak isterim.

Tezimin her adımında sabrı, ilgisi ve nazikliğiyle bana kendimi güvende hissettiren, umutsuzluğa kapıldığımda bana umut veren değerli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Nurcan AKBAŞ GÜNEŞ'e saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Uzmanlık eğitimim boyunca deneyimlerini ve bilgilerini bizlerden esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Sebahat GÜCÜK, Doç. Dr. Süleyman ÖZSARI ve Doç. Dr. Mehmet KAYHAN'a teşekkür ederim.

Uzmanlık eğitimim boyunca her anlamda yanımda olan, birlikte çokça güldüğüm, zaman zaman da birlikte ağladığım eşkıdemlerime, paylaştığımız her an için teşekkür ederim.

Bu zamana kadar attığım her adımda yanımda olan, haklarını asla ödeyemeyeceğim babam Rasih UBAY'a ve annem Ayşe UBAY'a, doğduğum günden beri bana annelik yapan ablam Zülal ERDAL'a, benim için küçük kardeşten ziyade abi olan kardeşim Tevfik UBAY'a, beni bugüne ulaştırdıkları için teşekkür ederim. Tatlı yeğenlerim Başak, İpek ve Afra Aden'e, sevgileriyle bana güç verdikleri için teşekkür ederim.

Hayatıma katıldığı günden bu yana bana mutluluğun en derin halini yaşatan, sevgisiyle kendimi sevmeyi öğreten, varlığıyla yaşamımı her anlamda güzelleştiren, ruhuma daimi bir huzur veren, eşi olmaktan her an gurur ve mutluluk duyduğum kıymetli eşim Mirkan AKBOĞA'ya, desteği, güven veren varlığı ve hayatımda oluşuyla bana yaşattığı tüm güzellikler için minnettarım.

Ruhuma dinginlik ve neşe fısıldayan güzel bebeğim, tatlı kedim Cookie'ye, varlığıyla bana hissettirdiği tarifsiz duygular için sonsuz sevgimle teşekkür ederim.

Dr. Aslı Betül AKBOĞA

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK BEYAN	I
KABUL VE ONAY SAYFASI	II
TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLO LİSTESİ	VI
ŞEKİL LİSTESİ	VIII
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	IX
ÖZET	X
ABSTRACT	XII
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1 Ebeveynliğin Tanımı	4
2.1.1 Demokratik ebeveyn tutumu	5
2.1.2 Otoriter ebeveyn tutumu	5
2.1.3 İzin verici ebeveyn tutumu	6
2.1.4 İhmalkar ebeveyn tutumu	6
2.1.5 Helikopter Ebeveynlik	7
2.2 Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	12
3. GEREÇ VE YÖNTEM	14
3.1 Araştırmanın Modeli	14
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	14
3.3 Araştırmaya Dahil Edilme ve Dışlama Kriterleri	14
3.3.1 Dahil Edilme Kriterleri	14
3.3.2 Dışlama Kriterleri	14
3.4 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama ve Ölçüm Araçları	15
3.4.1 Tanımlayıcı Sosyodemografik Form	15
3.4.2 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ)	15
3.4.3 Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu(ODKÖ)	15
3.5 İstatistiksel Analiz	16
4. BULGULAR	17
5. TARTIŞMA	53
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	60
7. KAYNAKLAR	63
8. EKLER	72
EK 1. Bolu Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	72
EK 2. Sosyodemografik Form	73

EK 3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ)	74
EK 4. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu (ODKÖ)	75
EK 5. Ölçek Kullanım İzni.....	76

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Özellikler	18
Tablo 2. Anne ve Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Alt Boyutlarına ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusuna ilişkin En Düşük-En Yüksek Değerler, Ortalama-Standart Sapma Değerleri Basıklık-Çarpıklık Değerleri ve Güvenirlik Değerleri.....	19
Tablo 3. Helikopter Ebeveynlik ile Ebeveyn Cinsiyeti Arasındaki İlişki	20
Tablo 4. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması	21
Tablo 5. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması	22
Tablo 6. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması	23
Tablo 7. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması.....	24
Tablo 8. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması.....	25
Tablo 9. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması	26
Tablo 10. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması.....	27
Tablo 11. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması.....	28
Tablo 12. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması	29
Tablo 13. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması	30
Tablo 14. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması	31
Tablo 15. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması	32
Tablo 16. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Eğitim Düzeyine göre Karşılaştırılması	33
Tablo 17. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Eğitim Düzeyine göre Karşılaştırılması	34
Tablo 18. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Yaş Grubuna göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 19. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Yaş Grubuna göre Karşılaştırılması.....	36
Tablo 20. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Anne Baba İlişki Durumuna göre Karşılaştırılması	37
Tablo 21. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Anne Baba İlişki Durumuna göre Karşılaştırılması	38

Tablo 22. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Baba İlişki Durumuna göre Karşılaştırılması	39
Tablo 23. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması	40
Tablo 24. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması	41
Tablo 25. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması	42
Tablo 26. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Çalışma Durumuna göre Karşılaştırılması	43
Tablo 27. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Çalışma Durumuna göre Karşılaştırılması	44
Tablo 28. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması	45
Tablo 29. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması	46
Tablo 30. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması	47
Tablo 31. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutlarının Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	48
Tablo 32. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutlarının Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	49
Tablo 33. Anneden ve Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Alt Boyutları ile Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Arasındaki İlişkiler	51

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. ODKÖ ve Anne Değişkenleri Arasındaki İlişki.....	51
Şekil 2. ODKÖ ve Baba Değişkenleri Arasındaki İlişki.....	51

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

AHETÖ: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği

ODKÖ: Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

ÖZET

Lise Öğrencilerinde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu İlişkisinin Değerlendirilmesi

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
AİLE HEKİMLİĞİ ANABİLİM DALI
(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. NURCAN AKBAŞ GÜNEŞ)

BOLU, 2025

Giriş: Bu araştırmada, geleneksel ebeveynlik tutumlarından farklı olarak, yeni nesil ebeveynlik kapsamında değerlendirilen, aşırı müdahalecilik ve mükemmeliyetçilikle karakterize olan helikopter ebeveynlik tutumu ele alındı. Algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun lise öğrencilerinin olumsuz değerlendirilme korkularıyla olan ilişkisinin incelenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipte prospektif olarak tasarlanan bu çalışma, 2024-2025 eğitim öğretim döneminde Bolu Kanuni Anadolu Lisesi'nde 9., 10. ve 11. Sınıfta öğrenimine devam eden 196 öğrenci ile gerçekleştirildi. Çalışmada katılımcılara Tanımlayıcı Sosyodemografik Form, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu (ODKÖ) yüz yüze uygulandı.

Bulgular: Çalışmamızda helikopter ebeveyn olarak değerlendirilen annelerin sayısının, babalara kıyasla fazla olduğu görüldü ($p < 0.001$). Kız öğrencilerin olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin erkeklere göre yüksek olduğu görüldü ($p < 0.05$). Ebeveynlerin her ikisinden algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görüldü ($p > 0.05$). Katılımcıların annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri arttıkça, olumsuz değerlendirilme korkularının arttığı görüldü ($p < 0.05$). Ayrıca anne ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin birbirinden etkilendiği, birbirini pozitif yönde etkilediği görüldü ($p < 0.001$). Anneden algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin anne yaşından etkilenmediği görülürken ($p > 0.05$); 40 yaş altındaki babaların, duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik düzeylerinin 40 yaş üstündeki babalara göre daha yüksek olduğu

görüldü ($p < 0.05$). Olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin düşük gelir bildirenlerde, yüksek gelir bildirenlere göre daha yüksek olduğu görüldü ($p < 0.05$).

Sonuç: Çalışmamızın sonucunda katılımcıların annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri arttıkça, olumsuz değerlendirilme korkularının arttığı saptandı. Anne ve babaların helikopter ebeveynlik tutumlarının birbirini etkilediği tespit edildi.

ANAHTAR KELİMELELER: Helikopter Ebeveynlik, Ebeveyn Tutumları, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu

ABSTRACT

Evaluation of the Relationship Between Perceived Helicopter Parenting Attitudes and Fear of Negative Evaluation Among High School Students

**BOLU ABANT IZZET BAYSAL UNIVERSITY
FACULTY OF MEDICINE
DEPARTMENT OF FAMILY MEDICINE
(SUPERVISOR:ASSOC. PROF. DR. NURCAN AKBAŞ GÜNEŞ)**

BOLU, 2025

Introduction: In this study, helicopter parenting—characterized by excessive involvement and perfectionism and considered a contemporary parenting approach differing from traditional parenting styles—was examined. The aim was to investigate the relationship between perceived helicopter parenting and high school students' fear of negative evaluation.

Materials and Methods: This cross-sectional and prospective study was conducted with 196 students enrolled in the 9th, 10th, and 11th grades at Bolu Kanuni Anatolian High School during the 2024–2025 academic year. The Descriptive Sociodemographic Form, the Perceived Helicopter Parenting Attitude Scale (AHETÖ), and the Brief Fear of Negative Evaluation Scale (BFNE) were administered face-to-face to the participants.

Results: In our study, it was observed that the number of mothers evaluated as helicopter parents was higher compared to fathers ($p < 0.001$). It was also observed that female students had higher levels of fear of negative evaluation compared to male students ($p < 0.05$). Perceived helicopter parenting levels from both parents did not differ by gender ($p > 0.05$). As participants' perceived helicopter parenting levels from their mothers increased, their fear of negative evaluation also increased ($p < 0.05$). Additionally, perceived helicopter parenting levels from mothers and fathers were found to influence each other positively ($p < 0.001$). While perceived helicopter parenting levels from mothers were not affected by maternal age ($p > 0.05$), fathers under the age of 40 had higher levels of helicopter parenting in the emotional–personal domain compared to fathers aged 40 and above ($p < 0.05$). Fear of negative evaluation levels were higher among students reporting low income compared to those reporting high income ($p < 0.05$).

Conclusion: The study concluded that as students' perceived helicopter parenting levels from their mothers increased, their fear of negative evaluation also increased. It was determined that maternal and paternal helicopter parenting attitudes influenced one another.

Keywords: Helicopter Parenting, Parenting Attitudes, Fear of Negative Evaluation

1. GİRİŞ

Aile, insan topluluklarının bir arada yaşamaya başlamasıyla ortaya çıkan ve çocuğun hayatta ilk eğitimlerini aldığı temel kurumdur (1). Bununla birlikte çocuğun içinde yetiştiği, birçok özelliğinin şekillendiği ilk çevre olması nedeniyle hayatında etkisi olan en önemli ortam olarak kabul edilmektedir. Ailede çocuğun ilk eğitimcileri ebeveynlerdir ve ailenin varlığı çocuk için doğrudan güç ve güven sağlayan temel dayanak noktasıdır (1). Hayatın ilk yıllarında ebeveynler, çocuklar üzerinde en belirgin etkiye sahip bireylerdir. Destekleyici, sağlıklı ve olumlu tutumlar, çocukların gelişiminde güçlü etkileri bulunan önemli değişkenler arasında yer almaktadır. (2). Geleceğe, şu anda yetişmekte olan çocukların geleceğin toplumunu oluşturacağı göz önünde bulundurulduğunda onların en ideal şekilde yetiştirilmesi, toplumun geleceğe daha sağlam bir adım atmasını sağlayacaktır (3).

Kişilik gelişiminde primer sorumluluğun ebeveynlere ait olduğu göz önüne alındığında ebeveyn tutumlarının çocukların kişiliklerinin şekillenmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir (4). Ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumları, çocukların kişisel ve ruhsal gelişimleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (5). Çocukların ailelerinden gördükleri tutumlar onların çevresindeki bireylerle olan ilişkilerini, benlik algılarını ve kişiliklerini etkilemektedir. Ebeveynlerin tutum ve davranış biçimleriyle çocuklar duyarlı, ilgili, sorumluluk sahibi, mutlu veya kaygısız, sorumsuz ve mutsuz bireyler olarak yetişebilmektedir (6). Bu bağlamda ebeveynler, sağlıklı tutum ve davranışlar göstererek çocuklarının özgüvenli, mutlu bireyler olarak yetişmelerini sağlamalıdır (7).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı düzenli olarak sergiledikleri davranış biçimleri, onların ruhsal gelişimi üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu davranış biçimleri, çocukların yaşamına olumlu katkılar sağlayarak özgüvenli ve mutlu bireyler olarak yetişmesine temel oluşturabileceği gibi, olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir (6).

Çocuğa karşı sergilenen olumsuz yöndeki ebeveyn tutumları, çocuğun gelişiminde kalıcı etkiler bırakabilmektedir (8). Ebeveynlerin aşırı otoriter, reddedici ve ilgisiz tutumları, çocuğun kabul görme ve onaylanma gereksinimini karşılamadığından, çocuk bu ihtiyacı daha güçlü bir biçimde hissetmeye

başlamakta ve bu durum, gelecek yıllarda sosyal kaygı geliştirme riskini arttırabilmektedir (9).

Ebeveynlik tutumları, alan yazında genel olarak demokratik, otoriter, ihmalkar ve izin verici ebeveynlik çerçevesinde ele alınmaktadır (10). Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri davranış ve yaklaşımlar değerlendirildiğinde, bu geleneksel tutumlara ek olarak son dönemde helikopter ebeveynlik kavramının öne çıktığı görülmektedir (11).

Helikopter ebeveynlik, ebeveynin çocuğa aşırı biçimde odaklanması, çocuğun ihtiyaç duyduğundan daha fazla destek sunması, yaşamını yönlendirme ve planlama eğiliminde olması, müdahaleci ve mükemmeliyetçi bir tavır sergilemesiyle tanımlanan bir ebeveynlik biçimidir (12). Bu ebeveynlik biçiminde çocuğun yaşına bakılmaksızın sürekli bir denetim ihtiyacı hissedilir; özerklik tanınmaz ya da sınırlanır. Ayrıca çocuğun ilgisini çekmeyen etkinliklere zorlanması, çeşitli ders veya kurslara katılımının sağlanması, sosyal etkileşimden yoksun bırakılması, akademik başarının tüm diğer değerlerin önüne yerleştirilmesi, ebeveynin her davranışında kendini haklı görmesi ve okul yaşamı boyunca öğretmen ya da kurumla sürekli sorun yaşaması bu tutumun tipik göstergelerindendir (13).

Helikopter ebeveynliğin doğurduğu en temel sorun, çocuğun “Ailem bana güvenmiyor; bir işi kendi başıma yapabileceğime inanmıyor.” mesajını içselleştirmesidir. Bu algı, bireyin özsaygısında ve özgüveninde azalmaya neden olmaktadır (14). Ayrıca çok sayıda araştırma, helikopter ebeveynliğe maruz kalan çocuklarda, diğerlerine kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek sosyal kaygı ve depresyon düzeyleri gözlemlendiğini göstermektedir (15).

Sosyal kaygıya ilişkin yapılan araştırmalarda, bu kavramın özünde olumsuz değerlendirilme korkusunun bulunduğu vurgulanmaktadır. Sosyal kaygı; bireyin sosyal ortamlarda yaşadığı endişe, korku ve huzursuzluğa ek olarak bu ortamlardan kaçınma ve başkaları tarafından olumsuz biçimde değerlendirilme endişesi yaşaması şeklinde tanımlanmaktadır. Bu nedenle sosyal kaygının, hem sosyal ortamlardan uzak durma hem de olumsuz değerlendirilme korkusu boyutlarını bir arada içerdiği ifade edilmektedir (16).

Olumsuz değerlendirilme korkusu, bireyin başkalarının kendisini nasıl değerlendirdiğine önem vermesi, olumsuz değerlendirilme olasılığının yarattığı

rahatsızlık hissi, değerlendirme ortamlarından kaçınma eğilimi ve başkaları tarafından olumsuz algılanacağına ilişkin beklenti olarak tanımlanmaktadır (17). Kaygı düzeyi yüksek bireylerle yürütülen çalışmalar, bu kişilerin ebeveynlerinin genellikle daha kontrolcü ve korumacı davrandığını; buna karşın kaygı düzeyi düşük bireylerin ebeveynlerinin daha destekleyici ve özerklik tanıyan bir yaklaşım sergilediğini ortaya koymaktadır (18).

Literatür taramalarımız sonucunda Türkiye’de algılanan helikopter ebeveyn tutumunun ergen yaş grubundaki bireylerin olumsuz değerlendirilme korkularına etkisine birebir odaklanan bir çalışmaya rastlamadık. Bu sebeple bu çalışmamızda, bireyin sosyal kişiliğinin oluşmasında önemli etkileri olan helikopter ebeveyn tutumunun, ergenlerin olumsuz değerlendirilme korkularının oluşmasındaki etkisini araştırmayı amaçlamaktayız. Çalışmamızda amacımız helikopter ebeveyn tutumu ile ergen yaş grubundaki lise öğrencilerinin olumsuz değerlendirilme korkuları arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Ebeveynliğin Tanımı

Ebeveynlik, çocuğun davranışı üzerinde nihai bir etkiye sahip olmak için gösterilen davranışların toplamından oluşan eylemler bütünüdür (19). Çocuğa alışkanlık kazandırmayı, onunla etkileşim kurmayı ve davranışlarına rehberlik etmeyi içeren pek çok unsuru kapsar (20).

Ebeveynler; çocuklarının yaşamının her döneminde etkin olduklarından, tutumları da çocukların tüm yaşantıları üzerinde belirleyici rol oynamakta ve bu tutumlar çocuklarının yaşamını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına uyguladıkları disiplin yaklaşımı büyük önem taşımaktadır. Çocukların sergilediği davranışlara karşı ebeveynlerin gösterdiği tutumlar, onların gelişimi ve kişilik oluşumu açısından kritik bir etkindir (21–24).

Literatürde ebeveynlerin çocuklarına yönelik davranışları, yetiştirme tarzları, uyguladıkları disiplin yöntemleri gibi genel yaklaşımlar ebeveynlik tutumu olarak tanımlanmıştır (25). Çocuğun sağlıklı bir birey olarak yetişmesinde ebeveyn tutumları büyük öneme sahiptir. Olumlu ebeveyn tutumları, çocuğun sağlıklı bir birey olmasında önemli yer tutar (26,27). Ebeveynlik tutumları çocukların benlik algısı, kişilik gelişimi ve sosyal ilişkileri üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Ebeveyn tutumu, çocuğun duyarlı, ilgili ve sorumluluk sahibi bir birey olarak gelişmesini sağlayabileceği gibi, kaygılı, sorumsuz ve mutsuz bir birey olarak yetişmesine de neden olabilmektedir (6).

Baumrind, ebeveynlik stillerine yönelik ilk sistematik çalışmaları yaparak bu alandaki araştırmaların temelini atmış ve ebeveynlik stillerini iki temel boyutla açıklamıştır; talepkarlık ve duyarlılık. Talepkarlık, ebeveynlerin denetleme ve gelişimsel olarak uygun sınırlar koyma düzeyini ifade eder. Duyarlılık, ebeveynlerin katılım, kabul ve sıcaklık gösterme düzeyini ifade eder (28–30). Baumrind'in modelinden hareketle bu boyutların farklı düzeylerde birleşmesiyle demokratik, otoriter, izin verici ve ihmalkar olarak tanımlanan dört temel ebeveynlik stili ortaya koyulmuştur. Buna göre, ebeveynler hem talepkarlık hem de duyarlılık düzeyleri yüksek ise "demokratik"; talepkarlık bakımından yüksek, duyarlılık bakımından düşük ise "otoriter"; talepkarlık bakımından düşük,

duyarlılık bakımından yüksek ise "izin verici"; her iki bakımdan da düşük ise "ihmkar" tutum sergileyen ebeveynler olarak tanımlanmıştır (29,31).

2.1.1 Demokratik ebeveyn tutumu

Demokratik ebeveynlik, çocuklara yönlendirme ve sınırlar sağlarken aynı zamanda sevgi, anlayış ve destek sunan bir yaklaşımdır. Bu ebeveynler çocuklarının bağımsızlık geliştirmesini teşvik eder, güvene dayalı iletişim kurar ve onların bireysel farklılıklarını kabul eder. Yapılan araştırmalar, bu tür ebeveynlik tarzının çocuklarda yüksek akademik başarı, öz yeterlilik, öz düzenleme becerisi, özgüven ve içsel motivasyon ile olumlu şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (32–35).

Demokratik ebeveynler çocuğunun hayatına dahil olur, onu olduğu gibi kabul eder, onunla duygusal bağ kurabilirler. Demokratik ebeveynlerin yetiştirdiği çocukların işbirliğine yatkın, öz kontrol becerisine ve sosyal yeterliliğe sahip bireyler olduğu görülmüştür (36,37).

Disiplin yöntemlerini dengeli biçimde kullanan demokratik ebeveynler, belirlenen kurallar doğrultusunda olumlu davranışları desteklerken, istenmeyen davranışlara ise sertlikten uzak fakat tutarlı ve adil bir yaklaşım sergilemektedir. Bu ebeveyn tutumuyla yetişen çocukların, diğer ebeveynlik stillerinin etkisi altında büyüyen akranlarına kıyasla daha yüksek özsaygıya sahip oldukları, ebeveyn taleplerine karşı daha duyarlı davrandıkları, iletişim becerilerinin daha gelişmiş olduğu ve akademik yaşamları boyunca daha yüksek başarı gösterdikleri bildirilmektedir (38–40).

Yapılan araştırmalar demokratik ebeveyn ile yetişen çocukların, diğer ebeveynlik tutumları ile yetişen çocuklara göre duygu düzenleme ve sosyal uyum becerilerinin daha fazla olduğunu göstermiştir (41–43).

2.1.2 Otoriter ebeveyn tutumu

Otoriter ebeveynlik, yüksek düzeyde kontrol içeren, ancak düşük duyarlılık sunan bir yaklaşımdır. Bu ebeveynler çocuklarının davranışlarını kontrol edebilmek için esneklik payı olmayan katı kurallar koyar ve bu kurallara sorgusuz uyulmasını beklerler. Kuralların dışına çıkıldığı veya hata yapıldığı zaman çocuklara hata ile orantılı olmayan cezalar verilir. Bu şekilde çocukların bağımsızlığı ve ifade

özgürlüğü kısıtlanmış olur. Çocuklarından her şeyi yapabilmesini bekler ancak bu süreçte çocukların ihtiyaç ve beklentilerine karşılık vermez, onlara ihtiyaç duyduğu duygusal desteği vermekten kaçınırlar. Bu tutum, çocukların pasif, özgüvensiz, sorumluluklardan kaçan, akademik ve sosyal açıdan başarısız bireyler olarak yetişmesine neden olur. (31,33,44,45).

Araştırmalar, otoriter ebeveyn ile büyüyen çocukların diğer çocuklara kıyasla daha çekingen ve kaçınan olduklarını göstermiştir (40,46,47). Hayatlarının her aşamasında ebeveynleri tarafından olması gerektiği gibi davranmaları yönünde zorlandıkları için kendi kararlarını veremeyen, dıştan denetime ihtiyaç duyan bireyler oldukları görülmüştür (48–50). Otoriter ebeveynlik tutumunun, özellikle ergenlik döneminde, özgüven sorunları, depresif duygu durumu, agresyon ve davranışsal sorunlar ile ilişkili olduğu görülmüştür (51,52).

2.1.3 İzin verici ebeveyn tutumu

İzin verici ebeveynler; çocuklarına karşı sevecen, kabullenen, çocuklarının ihtiyaçlarına ve taleplerine son derece duyarlı ebeveynler olmalarına rağmen sınır ve kural koyma, kontrol sağlama konusunda oldukça zayıflardır. Çocukların tüm isteklerini yerine getirirler. Bu tür ebeveynler ile yetişen çocukların dışa bağımlı, özgüveni düşük bireyler oldukları görülmüştür (53–55).

Bu ebeveynlerin çocuk üzerinde kontrolleri ve ona karşı olan talep düzeyleri çok zayıftır. Çocuklarının davranışlarını yönlendirmeye veya düzeltmeye yönelik aktif bir çaba göstermeyen bu ebeveynler, çocuklarıyla iletişim kurmakla birlikte davranış kontrolü açısından belirgin bir otorite veya yönlendirici güç kullanmamaktadır (56).

Yapılan araştırmalarda bu ebeveynlik tutumunun, çocuklarda öz denetim eksikliği, düşük sosyal beceri, aşırı benmerkezcilik, sorumluluklardan kaçınma, akademik anlamda başarısızlık gibi sorunlara yol açabildiği gösterilmiştir (53,54,57).

2.1.4 İhmalkar ebeveyn tutumu

İhmalkar ebeveynlik, hem talepkarlık hem de duyarlılık düzeyinin düşük olduğu bir ebeveynlik tutumudur. Bu ebeveynler, temel ihtiyaçları dahil olmak üzere, çocuklarının hiçbir ihtiyacını karşılamadığı, davranışlarını denetlemediği, onlara rehberlik etmediği gibi duygusal olarak da destek sağlamazlar (29,31).

İhmalkar tutum, ebeveynlik tutumları arasında en olumsuz sonuçlara neden olan tutumdur. Yapılan araştırmalarda ihmalkar ebeveynlik tutumu ile yetişen çocukların akademik başarısızlık, motivasyon eksikliği, öz düzenleme yetersizlikleri, özgüven düşüklüğü gibi sorunlar yaşadıkları gösterilmiştir (38,40).

2.1.5 Helikopter Ebeveynlik

Değişen dünya, geçen zamanlar ve ilerleyen teknolojiler doğrultusunda çocuk yetiştirme ve ebeveynlik tarzları değişmekte ve gelişmektedir. Bu bağlamda var olan ebeveynlik tutumlarına, son zamanlarda, yeni nesil ebeveynlik kapsamında değerlendirilen helikopter ebeveynlik kavramı eklenmiştir (58).

Helikopter ebeveyn kavramı ilk kez bir psikoterapist olan Ginnott tarafından ‘Ebeveynler ve Gençler’ adlı kitapta kullanılmıştır (59). İlerleyen yıllarda yapılan araştırmalarda bu kavram, çocuklarının bağımsızlığını kısıtlayan ebeveynleri tanımlamak için yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (60). Bir çocuğun, annesini, etrafında devamlı dönen bir helikopter gibi hissettiğini ifade etmesinden ilham alınarak ortaya çıkan bu kavram 2011 yılında bilimsel literatüre girmiştir (61).

Yılmaz (2020), helikopter ebeveynliği; çocuk yetiştirme sürecinde tutarsız otoriter yaklaşımlar ile aşırı koruyucu davranışların bir arada görüldüğü bir ebeveynlik tarzı olarak tanımlamıştır (13). Yılmaz ve Büyükcebeci (2019), helikopter ebeveynliği, ebeveynlerin çocuklarına aşırı düzeyde odaklanması, çocuklarını yaşamlarının her aşamasında yoğun biçimde yönetmesi ve yönlendirmesi, denetlemesi ve çocuk adına sürekli müdahalelerde bulunmasıyla karakterize, aşırı koruyucu ve mükemmeliyetçi bir ebeveynlik tutumu olarak tanımlamıştır (12).

Segrin ve arkadaşları (2012), helikopter ebeveynlerin, ilk sorun belirtisinde kurtarmaya gelen helikopterlere benzediğine dikkat çekmiş; bu ebeveynlik tarzını aşırı ebeveyn katılımı, yoğun yönetim ve müdahale davranışlarıyla karakterize bir ebeveynlik tarzı olarak tanımlamıştır (62). Winner ve Nicholson (2018), helikopter ebeveynliği; çocuklarının hayatlarına yüksek düzeyde katılım gösteren, kontrol eden ve çocuklarının bağımsızlığını kısıtlayıcı davranışlar gösteren ebeveynler olarak tanımlamıştır (63).

Helikopter ebeveynlikte en sık görülen davranışlar arasında; çocuğun her faaliyetinde kararları ebeveynin alması, çocuğun bilişsel gelişimi ve ilgi alanlarından bağımsız biçimde hedeflerin ebeveyn tarafından belirlenmesi ve çocuğun karşısına çıkan problem ve engellerin, onun yerine ebeveyn tarafından çözülmeye çalışılması yer alır (62).

Helikopter ebeveynlik tutumunda, çocuğun yaşı ve gelişimsel özellikleri göz ardı edilerek, ebeveynin sürekli kontrol etme eğiliminde olduğu bir ilişki biçimi söz konusudur. Söz konusu ebeveynler; çocuğun özerkliğini kazanmasına engel olarak onu çeşitli yönlerden kısıtlayabilir, çocuğun ilgi duymadığı etkinliklere veya kurslara katılımını zorunlu tutabilir, akademik başarıyı diğer gelişim alanlarının önünde tutarak dengesiz bir gelişim sürecine yol açabilirler (13).

Her konuda mükemmeliyetçi olan helikopter ebeveynler çocuklarının hayatlarının her aşamasının sorunsuz ilerlemesini bekler ve bu doğrultuda çocuklarının okul içi ve dışı etkinliklerini dahi onlar adına planlama eğilimi taşırlar. Çocuklarının ilgi ve yeteneklerini gözetmeden, onları kendi istekleri ve beklentileri doğrultusunda çeşitli kurslara yönlendirerek sosyal etkileşim fırsatlarını sınırlamış olurlar (13,64).

Kendi tutum ve kararlarını her zaman haklı olarak değerlendiren bu ebeveynler, özellikle akademik başarıya ve kariyer planlamasına aşırı öncelik verir, çocuklarının ödevlerini onların yerine yapma eğiliminde olur, çocuklarının bir sınavda başarısız olmasını kabullenmekte güçlük çekerler; bu gibi durumlarda çoğu zaman çocukları adına öğretmenler ve okul yöneticileriyle iletişime geçme girişiminde bulunurlar (13,65,66). Ebeveynlerin kendi beklentileri ve kararları doğrultusunda kariyer seçimleri yapan çocuklar yetiştirmesi, uzun vadede başarısızlık korkusuyla yüzleşmek durumunda kalan bir neslin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (67).

Helikopter ebeveynlik tutumuna sahip ebeveynlerin sergilediği davranışların, çocuklarının ideal bir hayat sürmesi beklentisiyle iyi niyetle şekillendiği düşünülse de, araştırmalar helikopter ebeveynliğin çocuklar ve ergenler üzerinde çoğunlukla olumsuz sonuçları olduğunu göstermiştir (68,69).

Çocukların, ebeveynlerinin aşırı rehberliği ve korumasına maruz kalması, özellikle gençlikten yetişkinliğe geçiş döneminde ciddi sorunlarla karşılaşmalarına neden olabilmektedir (70). Bu durum, bireylerin bu kritik gelişim evrelerinde sağlıklı bir adaptasyon süreci geçirmelerini engellemektedir.

Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde maruz kalınan helikopter ebeveynlik tutumu, aşırı müdahaleci yapısıyla bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını sekteye uğratabilmektedir. Ergenlik ve yetişkinlik gibi kritik dönemlerde bireylerin eğitim, kariyer ve duygusal yaşamlarına ilişkin önemli kararlar alma süreci, bu tür ebeveynlik tarzının etkisiyle olumsuz yönde şekillenebilmektedir (71).

Arnett (2014), helikopter ebeveynliğin olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu belirttiği çalışmasında bu ebeveynlik tarzının, bireylerin yetişkinliğe geçiş sürecinde gelişimsel olarak gerekli olan kendini keşfetme ve özgüven geliştirme becerilerini engellediğini göstermiştir. Bu durum, bireylerin çatışmaları çözme ve günlük yaşamın stres faktörleriyle başa çıkma gibi beceriler geliştirmelerini zorlaştırarak, psikolojik dayanıklılıklarını olumsuz yönde etkileyebilir (71).

Pozitif psikoloji perspektifinden yapılan değerlendirmeler, helikopter ebeveynliğin çocukların psikolojik iyilik halleri ve dayanıklılık düzeyleri üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Aynı zamanda temel yaşam becerilerinin gelişimini sekteye uğratarak çocukların ve ergenlerin sağlıklı bir yetişkinlik evresine geçişini engellediği gösterilmiştir (12). Gelişim aşamaları incelendiğinde, genç yetişkinlerde aşırı ebeveyn kontrolü depresyon ve hayal kırıklığı düzeyinin artmasının, yaşam memnuniyetinin azalması ile ilişkili olduğu görülmüştür (72,73).

Helikopter ebeveynlik, kaygı ve depresyonun yanı sıra, çocukların sosyal gelişimini ve kurduğu bağları olumsuz yönde etkileyerek zayıf akran ilişkileri geliştirmesine neden olabilir (74,75). Yapılan araştırmalarda da görüldüğü üzere, özellikle annelerin çocuklarına karşı aşırı koruyucu tutumları, çocukların sosyal kaygı düzeylerini artırabilir; akranlara güvensizlik, akranlardan uzaklaşma ve akranlarla zayıf iletişim gibi sorunlara yol açabilir (76).

Ebeveynlerin, çocuklarının vakit geçirdikleri arkadaş ortamlarına ve gittikleri mekanlara kadar her detayı bilme ve takip etme isteği, çocukların sosyal ilişkilerini, kendilik algılarını ve özgüvenlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum, çocukların bağımsızlık ve özgüven gelişimlerini sekteye uğratarak, sosyal çevreleriyle sağlıklı bağlar kurmalarını zorlaştırabilmektedir (58).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı olumlu, destekleyici ve kabul edici bir tutumdan ziyade, yargılayıcı ve eleştirel bir yaklaşım sergilemeleri koşullu ebeveynlik davranışlarını öne çıkarır ve bu bağlamda, ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin niteliği olumsuz yönde etkilenir. Koşullu ebeveynlikte, çocuk yalnızca ebeveynin beklentilerine uygun şekilde davrandığında sevgi, ilgi ve onay görür. Bu durum, uzun vadede bireylerin sosyal problem çözme becerilerinde yetersizlikler yaşamasına ve sağlıklı kişiler arası ilişkiler kurmasına neden olur (77).

Aşırı koruyucu tutumlar sergileyen helikopter ebeveynler, çocuklarını evrenin “tehlikelerle dolu” olduğuna inandırır ve çocuklarının sağlıklı başa çıkma mekanizmalarının gelişmesini kısıtlar ve yetersizlik hislerinin oluşmasına neden olur (78).

Helikopter ebeveynlik yaklaşımının çocuklar üzerindeki en belirgin olumsuz özelliklerinden biri de, çocuklara ebeveynlerinin onlara güvenmediği yönünde gizli bir mesaj iletmesidir. Çocuklar sanılan aksine sözsüz ve duygusal ipuçlarını iyi anlayabilirler (79). Çocuğuna, sorun çözme, kararlar verme gibi durumlarda, onun yetkin ve becerikli olduğuna inanmadığı mesajını veren ebeveyn tutumları, çocuğun özgüven gelişiminde aksaklıklara neden olur (14). Bu bağlamda, çocuğun kendi yeterliliklerini sorgulamasına yol açan bu ebeveynlik biçimi, psikolojik sağlamlığın zedelenmesine de zemin hazırlar. Yapılan çalışmalarda görüldüğü üzere, helikopter ebeveynlik sergileyen ailelerin çocuklarında, diğer akranlarına göre daha yüksek seviyede depresyon ve kaygı belirtileri görülür (15). Sürekli denetim ve müdahaleye dayalı bu tutum, çocuğun bağımsızlık geliştirmesini ve sorumluluk üstlenmesini engelleyerek, uzun vadede bireysel karar alma ve problem çözme gibi temel yaşam becerilerinde yetersizlikler doğurabilir. Aynı zamanda, çocuğun kendi yeteneklerini keşfetme, geliştirme ve uygulama fırsatlarını kısıtlayan bu yaklaşım, bireysel gelişimi sekteye uğratarak dışa bağımlılığı pekiştirir (13).

Helikopter ebeveynliğin baskın olduğu, çocukların her adımının ebeveynleri tarafından planlandığı ve yönlendirildiği bir aile ortamında büyüyen bireyler, temel yaşam becerileri edinme konusunda yetersizlikler yaşayabilirler. Özellikle zaman yönetimi ve problem çözme gibi beceriler, çocuğun kendi deneyimleriyle öğrenmesi gereken alanlar olduğundan, ebeveynin aşırı müdahaleci tutumu bu öğrenme süreçlerini sekteye uğratar (62).

Bu tür bir ebeveynlik yaklaşımı, bireyin özerklik kazanmasına engel teşkil ederek, yetişkinlikte sorumluluk üstlenme kapasitesini, karar alma yetisini ve kendine olan güvenini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çocuğun bağımsız hareket edebilmesi için gerekli olan kişisel yeterlilikler, ebeveynin aşırı kontrolü altında gelişim alanı bulamamakta; bu da bireyin psikososyal olgunlaşmasını geciktirebilmektedir (61).

Mükemmeliyetçi karakterde olan helikopter ebeveynler, aşırı müdahaleci, koruyucu davranışlar sergileyip sorunları çocukları adına çözmeye çalışsalar da, istemeden de olsa, kendini ifade etme becerisi düşük, dışa bağımlı bireyler yetiştirebilirler. Bu da bireylerin özerkliklerinin kısıtlanmasına, sosyal kaygı düzeyi yüksek bireyler olarak yetişmelerine yol açar (80).

Helikopter ebeveynlik tutumu altında sürekli denetlenen ve kontrol edilen çocuklar, eylemlerinde ve karar alma aşamalarında sürekli olarak ebeveyn müdahalesine maruz kalırlar. Bu şekilde yetişen çocukların, öz yeterlilikleri azalmış ve özerklik duyguları sınırlanmış olur. Dolayısıyla, çocukların kendi başlarına hareket etme ve karar verme yetenekleri engellenmiş olur. Bu doğrultuda çocuklar başkalarına bağımlı hale gelir, sosyal kaygı belirtileri gösterirler (13).

Sonuç olarak; ebeveynlik tutumları, bireylerin yaşamları boyunca gelişimsel süreçleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu etki çocukluk döneminde temellerini atmakla birlikte, özellikle ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde daha belirgin hâle gelmektedir. Çocukluk yılları boyunca, bireyin gelişiminin farklı evrelerinde sağlıklı bir psikososyal gelişim için belli düzeyde koruma ve denetim gereklidir (81). Bu dönemde, çocukların toplumun işlevsel üyeleri haline gelebilmeleri adına ebeveyn denetimi önem taşıırken, aynı zamanda yetkinlik ve öz yeterlilik duygusunun gelişebilmesi için ihtiyaç duydukları özerkliğin tanınması da

kritik öneme sahiptir (82). Bu bağlamda, uygun bir ebeveynlik yaklaşımı, kontrol ile özerklik arasında sürekli bir denge kurmayı gerektirir. Özellikle ergenlik dönemi, bireyin bağımsızlık arayışının, kişisel sorumluluk alma becerilerinin ve özgüveninin gelişmeye başladığı hassas bir evre olarak değerlendirilmekte ve ebeveyn tutumlarının yeniden şekillenmesini zorunlu kılmaktadır (83).

2.2 Olumsuz Değerlendirilme Korkusu

Sosyal kaygı terimi ilk olarak 1903 yılında Janet tarafından kullanılmıştır. Janet, bu kavramı; konuşma yapma, enstrüman çalma, şarkı söyleme, yazı yazma ya da yürüme gibi gündelik eylemler sırasında başkaları tarafından izlenmekten rahatsızlık duyan ve bu duruma ilişkin kaygı yaşayan bireyleri tanımlamak amacıyla kullanmıştır (84).

Sosyal anksiyete olarak da adlandırılan sosyal kaygı DSM-5'te; bireyin insanlarla sohbet etmek, tanışmak, bir performans sergilemek, konuşma yapmak gibi diğer insanlar tarafından gözlemlenmeye, incelenmeye ve değerlendirilmeye maruz kalma olasılığının bulunduğu sosyal etkileşimlerden, olumsuz değerlendirilme, aşağılanma, reddedilme korkusu ve endişesiyle kaçınması olarak tanımlanmıştır (85).

Sosyal kaygı üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu kavramın temelinde olumsuz değerlendirilme korkusunun yer aldığı görülmektedir. Sosyal kaygı, bireyin sosyal ortamlarda bulunduğu sırada yaşadığı yoğun kaygı, korku ve rahatsızlık duyguları ile birlikte, bu tür ortamlardan kaçınma eğilimi göstermesi ve başkaları tarafından olumsuz yönde değerlendirilmekten korkması olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, sosyal kaygının temel bileşenleri olan sosyal durumlardan kaçınma ve olumsuz değerlendirilme korkusu çoğu zaman iç içe bulunmaktadır (16).

Watson ve Friend (1969), olumsuz değerlendirilme korkusunu ilk defa tanımlayan araştırmacılar olarak bu kavramı; bireyin, başkalarının görüşlerine, sosyal ortamlardan kaçınma eğilimi göstermesine neden olacak düzeyde fazla önem atfetmesi ve değerlendirileceğini düşündüğü ortamlarda olası eleştirel yorumlara ilişkin yoğun endişe duyması olarak tanımlamıştır (86).

Carleton ve arkadaşları (2006) ise bu kavramı, bireyin başkaları tarafından eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirileceği düşüncesine bağlı olarak ortaya çıkan yoğun tedirginlik ve kaygı olarak açıklamıştır (87). Erdoğan (2011) ise olumsuz değerlendirilme korkusunu, bireyin başkalarının değerlendirmelerini önemsemesi, sürekli olarak başkaları tarafından olumsuz yönde değerlendirileceğine yönelik korku geliştirmesi, olumsuz yargılardan rahatsızlık duyması ve değerlendirileceği durumlardan kaçınma eğilimi göstermesi olarak tanımlamıştır (17).

Sosyal kaygının bilişsel boyutuna odaklanan bilişsel davranışçı kuramlar, olumsuz değerlendirilme korkusunu bu bozukluğun temel bileşeni olarak görmektedir. Bu yaklaşımlar, bireyin sosyal durumlarda başkaları tarafından olumsuz şekilde yargılanacağına dair inancının, sosyal kaygının gelişimi ve sürdürülmesinde önemli bir faktör olduğunu savunmaktadır (88).

Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde, olumsuz değerlendirilme korkusunun sadece başkalarının yargılarına ilişkin bir hassasiyet olmadığını; aynı zamanda bireyin benlik algısını, sosyal ortamlardaki davranışlarını ve duygusal tepkilerini etkileyen çok boyutlu bir kaygı türü olduğu anlaşılmaktadır. Olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal kaygının hem nedeni hem de sürdürücüsü olarak bireyin sosyal işlevselliğini önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tanımlayıcı kesitsel tipte prospektif çalışma modelinde tasarlanmış olup Bolu Kanuni Anadolu Lisesi'nde gerçekleştirilmiştir.

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2024-2025 eğitim öğretim döneminde Bolu Kanuni Anadolu Lisesi'nde öğrenimine devam eden 9., 10. ve 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcılara ve velilerine çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilerek velilerden yazılı onam alındıktan sonra katılımcılara Tanımlayıcı Sosyodemografik Form, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu (ODKÖ) yüz yüze uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında, literatürden elde edilen bilgilerle etki büyüklüğü 0.20 hesaplanmış olup, %80 güç ve 0.05 hata payı ile G-Power programı ile örneklem sayısı 191 olarak hesaplanmıştır. Geçersiz anketlerin olabileceği düşünülerek 220 katılımcıya anket uygulanmıştır. Toplanan 220 anketin 24 tanesi eksik veya yanlış doldurma nedeniyle çalışmadan çıkarılmış ve istatistiksel değerlendirmeler 196 kişi üzerinden yapılmıştır.

3.3 Araştırmaya Dahil Edilme ve Dışlama Kriterleri

3.3.1 Dahil Edilme Kriterleri

1. 2024-2025 eğitim öğretim döneminde Bolu Kanuni Anadolu Lisesi'nde öğrenimine devam etmek
2. Araştırmaya katılmayı kabul etmek

3.3.2 Dışlama Kriterleri

1. Araştırmaya katılmayı öğrencinin bireysel olarak kabul etmemesi veya velisi tarafından izin verilmemesi
2. Öğrencinin araştırmadaki anketleri doldurmaya veya sözel iletişime engel bir durumunun olması

3.4 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama ve Ölçüm Araçları

Araştırma için gerekli olan veriler, öğrenim gördükleri okuldaki sınıf ortamlarında öğrencilere yüz yüze uygulanan anket formları ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Sosyodemografik Form, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu (ODKÖ) kullanılmıştır.

3.4.1 Tanımlayıcı Sosyodemografik Form

Araştırmacılar tarafından oluşturulan bu form, çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ve cinsiyet bilgileri ile kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim düzeyi ve meslekleri gibi demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular içermektedir. Ayrıca öğrencilerin okul dışında katıldıkları kurslar veya eğitim programlarına ilişkin bilgiler de bu form aracılığıyla toplanmaktadır.

3.4.2 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ)

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Yılmaz (2019) tarafından ebeveyn tutumlarını kabul/ilgi ve denetleme boyutları kapsamında değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir (89). Ölçek demokratik, ihmalkâr, otoriter ve hoşgörülü ebeveynlik eğilimlerinin algılanan düzeyini ölçmeye yöneliktir. Dört dereceli Likert yapısındaki ölçek toplam 21 maddeden oluşmakta olup “temel güven”, “duygusal-kişisel yaşam alanı”, “akademik yaşam alanı” ve “etik-ahlaki konular” olmak üzere dört alt boyut içermektedir. Anne ve baba formları ayrı şekilde değerlendirilmektedir ve her bir formdan elde edilebilecek puan aralığı 21 ile 84 arasındadır. 56 puan ve üzeri değerler helikopter ebeveynlik davranışlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin anne formuna ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0.85, alt boyutlar için 0.83 ile 0.79 arasında; baba formu için ise 0.83 olup alt boyutlarda bu değerler 0.83 ile 0.76 aralığında bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin hem anne hem de baba formları için yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir (89).

3.4.3 Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu(ODKÖ)

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeğinin kısa formu, Leary (1983) tarafından bireylerin başkaları tarafından olumsuz ya da düşmanca değerlendirilme durumlarına karşı duyarlılıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir öz bildirim

aracıdır (90). Ölçek, bireyin bu duruma ilişkin kaygı ve gerginlik düzeyini değerlendiren 12 maddeden oluşmaktadır. Kısa formun Türkçe uyarlaması Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından yapılmış olup, yapılan güvenirlik analizlerinde Cronbach alfa katsayısı 0.84 olarak saptanmıştır (91). Bu bulgu ölçeğin Türkçe formunun yeterli derecede iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

3.5 İstatistiksel Analiz

Verilerin analiz süreci IBM SPSS Statistics 25.0 (IBM Corp., 2017) yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan gruplardaki bireylerin çeşitli değişkenlere göre dağılımları betimsel istatistiklerle özetlenmiştir. Sürekli değişkenler için minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma gibi temel ölçütler hesaplanırken; kategorik değişkenler frekans ve yüzde oranlarıyla ifade edilmiştir. Verinin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık katsayıları değerlendirilmiş, ayrıca histogramlar ve Q-Q grafiklerinden yararlanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği belirlenmiştir.

Gruplar arasındaki farkları test etmek üzere bağımsız örneklem t testi, Mann-Whitney U testi, tek yönlü ANOVA ve Kruskal-Wallis H testi gibi parametrik ve parametrik olmayan analiz teknikleri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon analizlerinin yanı sıra çoklu doğrusal regresyon analizi de uygulanmıştır. Tüm istatistiksel değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmamız 102 kız (%52.0) ve 94 erkek (%48.0) katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, 61'inin (%31.1) 14 yaşında, 85'inin (%43.4) 15 yaşında ve 50'sinin (%25.5) 16 yaşında olduğu görülmektedir. Katılımcıların 17'si (%8.7) tek çocuktur, 124'ü (%63.3) bir kardeşe sahip ve 55'i (%28.0) ise iki veya daha fazla kardeşe sahiptir. Ayrıca katılımcıların 62'si (%31.6) ortanca, 21'i (%10.7) son çocuk ve 113'ü (%57.7) ilk çocuk olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların annelerinin 117'si (%59.7) 40 yaş üstü, 79'u (%40.3) ise 40 yaş ve altındadır. Annelerin 106'sı (%54.1) çalışmaktadır. Anne eğitim durumu dağılımı şöyledir: 31'i (%15.8) ilköğretim, 94'ü (%48.0) lise ve 71'i (%36.2) üniversite mezunudur. Babaların 170'i (%86.7) 40 yaş üstü, 26'sı (%13.3) ise 40 yaş ve altındadır. Babaların 170'i (%86.7) çalışmaktadır. Baba eğitim durumu incelendiğinde 12'sinin (%6.1) ilköğretim, 93'ünün (%47.5) lise ve 91'inin (%46.4) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların 185'i (%94.4) birlikte yaşayan, 11'i (%5.6) ise ayrı ebeveynlere sahiptir. 174'ü (%88.8) asgari ücretin üstünde, 22'si (%11.2) ise asgari ücretin altında gelir beyan etmiştir. Katılımcıların 65'i (%33.2) bir kursa katıldığını belirtirken, 35'i (%17.8) iki veya daha fazla kursa katıldığını ifade etmiştir (**Tablo 1**).

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Özellikler

		n	%
Cinsiyet	Kız	102	52.0
	Erkek	94	48.0
Yaş	14	61	31.1
	15	85	43.4
	16	50	25.5
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	17	8.7
	1 Kardeş	124	63.3
	2+ Kardeş	55	28.0
Kaçıncı Çocuk	İlk	113	57.7
	Ortanca	62	31.6
	Son	21	10.7
Anne Yaşı	40 ve Altı	79	40.3
	40 Üstü	117	59.7
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	106	54.1
	Çalışmıyor	90	45.9
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	31	15.8
	Lise	94	48.0
	Üniversite	71	36.2
Baba Yaşı	40 ve Altı	26	13.3
	40 Üstü	170	86.7
Baba Çalışma Durumu	Çalışıyor	170	86.7
	Çalışmıyor	26	13.3
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	12	6.1
	Lise	93	47.5
	Üniversite	91	46.4
Anne Baba İlişki Durumu	Ayrı	11	5.6
	Birlikte	185	94.4
Gelir Düzeyi	Asgari Ücret	22	11.2
	Altı		
	Asgari Ücret Üstü	174	88.8
Kurs Sayısı	Gitmiyor	96	49.0
	1 Kurs	65	33.2
	2+ Kurs	35	17.8

Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ve olumsuz değerlendirilme korkusuna ilişkin en düşük-en yüksek değerler, ortalama-standart sapma değerleri ve basıklık-çarpıklık değerleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar bütün değişkenlere ilişkin değerlerin uygun sınırlar içerisinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık değerleri de -1.0 ile +1.0 aralığındadır. Bu sonuç bütün değişkenlerin normal dağılım sayıltısını karşıladığını göstermektedir. Ayrıca ölçeklere ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları da 0.711 ile 0.887 arasındadır. Elde edilen bu değerler her iki ölçeğin ve alt boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlık değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (**Tablo 2**).

Tablo 2. Anne ve Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Alt Boyutlarına ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusuna İlişkin En Düşük-En Yüksek Değerler, Ortalama-Standart Sapma Değerleri Basıklık-Çarpıklık Değerleri ve Güvenirlik Değerleri

		n	En Düşük	En Yüksek	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alfa
Anne	Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik (Anne)	196	5	20	13.35	3.26	0.016	-0.424	0.719
	Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Anne)	196	5	19	11.48	3.20	0.211	-0.474	0.711
	Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Anne)	196	6	23	11.21	3.90	0.679	-0.122	0.801
	Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Anne)	196	5	18	11.43	2.56	0.290	-0.109	0.759
	Helikopter Ebeveynlik (Anne)	196	22	72	47.47	9.69	0.227	-0.485	0.869
Baba	Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik (Baba)	196	5	20	12.86	3.49	0.117	-0.783	0.821
	Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik (Baba)	196	5	18	9.77	3.14	0.335	-0.534	0.854
	Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (Baba)	196	6	20	9.64	3.45	0.999	0.318	0.851
	Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik (Baba)	196	5	18	10.41	2.52	0.199	0.029	0.789
	Helikopter Ebeveynlik (Baba)	196	21	70	42.68	9.45	0.296	-0.262	0.887
	Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	196	1	5	2.76	0.85	0.292	-0.435	0.865

Annelerin %22.4'ünde (n = 44) helikopter ebeveynlik davranışı görülürken, bu oran babalarda %8.7'dir (n = 17). Helikopter ebeveynlik davranışının yokluğu, annelerde %77.6 (n = 152), babalarda ise %91.3 (n = 179) oranındadır. Helikopter ebeveynlik ile ebeveyn cinsiyeti arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson ki-kare testi uygulanmıştır. Ebeveyn cinsiyeti ile helikopter ebeveynlik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Annelerin helikopter ebeveynlik davranışı sergileme olasılığı, babalara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Etki büyüklüğü küçük-orta düzeydedir, $\chi^2(1, n = 392) = 14.16, p < 0.001$, Cramer's V = 0.19. **(Tablo 3).**

Tablo 3. Helikopter Ebeveynlik ile Ebeveyn Cinsiyeti Arasındaki İlişki

Helikopter Ebeveynlik	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Yok	152	77.6	179	91.3
Var	44	22.4	17	8.7
Total	196	100.0	196	100.0

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen bir dizi bağımsız gruplar için *t* testi sonucunda hem anneden algılanan helikopter ebeveynlik ortalamalarının hem de alt boyutlara ilişkin ortalamaların cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$) (**Tablo 4**).

Tablo 4. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması

Anne	Cinsiyet	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Kız	102	13.39	3.42	-0.83	1.02	0.202	0.840
	Erkek	94	13.30	3.09				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Kız	102	11.25	3.21	-1.40	0.40	-1.094	0.275
	Erkek	94	11.74	3.18				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Kız	102	11.18	4.01	-1.18	1.02	-0.141	0.888
	Erkek	94	11.26	3.79				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Kız	102	11.40	2.28	-0.78	0.67	-0.151	0.880
	Erkek	94	11.46	2.84				
Helikopter Ebeveynlik	Kız	102	47.22	9.79	-3.28	2.20	-0.389	0.698
	Erkek	94	47.76	9.61				

* Bağımsız Gruplar için *t* testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen bir dizi bağımsız gruplar için *t* testi sonucunda hem babadan algılanan helikopter ebeveynlik ortalamalarının hem de alt boyutlara ilişkin ortalamaların cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$) (**Tablo 5**).

Tablo 5. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması

Baba	Cinsiyet	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	Kız	102	12.73	3.53	-1.27	0.70	-0.570	0.569
	Erkek	94	13.01	3.47				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Kız	102	9.40	3.00	-1.64	0.12	-1.695	0.092
	Erkek	94	10.16	3.26				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Kız	102	9.56	3.40	-1.15	0.80	-0.354	0.724
	Erkek	94	9.73	3.53				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Kız	102	10.55	2.50	-0.43	1.00	0.784	0.434
	Erkek	94	10.27	2.56				
Helikopter Ebeveynlik	Kız	102	42.24	9.33	-3.60	1.73	-0.691	0.490
	Erkek	94	43.17	9.59				

* Bağımsız Gruplar için *t* testi

Olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen bağımsız gruplar için t testi sonucunda kızların olumsuz değerlendirilme kaygısının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t(194) = 2.988$, $p < 0.05$) (**Tablo 6**).

Tablo 6. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		t	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Kız	102	2.93	0.92	0.12	0.59	2.988	0.003
	Erkek	94	2.58	0.72				

* Bağımsız Gruplar için t testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda yaş gruplarına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveynlik alt boyutuna ilişkin ortalamalarda gruplar arasında anlamlı farklılaşmalar olduğunu göstermektedir ($F(2, 193) = 3.170, p < 0.05$). Farkın kaynağını incelemek için yürütülen Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi sonucunda 14 ve 16 yaşındaki katılımcıların ortalamalarının 15 yaşındaki katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Ancak diğer değişkenlerin ortalamalarında yaş grupları arasında anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 7**).

Tablo 7. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması

Anne	Yaş	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	14	61	13.28	3.05	12.50	14.06	0.237	0.789
	15	85	13.24	3.37	12.51	13.96		
	16	50	13.62	3.37	12.66	14.58		
	Toplam	196	13.35	3.26	12.89	13.81		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	14	61	11.56	3.44	10.68	12.44	0.159	0.853
	15	85	11.34	3.16	10.66	12.02		
	16	50	11.64	2.99	10.79	12.49		
	Toplam	196	11.48	3.20	11.03	11.93		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	14	61	11.87	4.15	10.81	12.93	3.170	0.044
	15	85	10.42	3.37	9.70	11.15		
	16	50	11.76	4.24	10.55	12.97		
	Toplam	196	11.21	3.90	10.67	11.76		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	14	61	11.66	2.56	11.00	12.31	0.456	0.635
	15	85	11.25	2.77	10.65	11.84		
	16	50	11.46	2.19	10.84	12.08		
	Toplam	196	11.43	2.56	11.07	11.79		
Helikopter Ebeveynlik	14	61	9.28	1.74	8.83	9.72	1.072	0.344
	15	85	8.90	1.86	8.50	9.30		
	16	50	9.30	1.91	8.76	9.85		
	Toplam	196	9.12	1.84	8.86	9.38		

* Tek Yönlü ANOVA testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda yaş gruplarına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveynlik alt boyutuna ilişkin ortalamalarda ve helikopter ebeveynlik toplam puanında gruplar arasında anlamlı farklılaşmalar olduğunu göstermektedir (sırasıyla. $F(2, 193) = 7.836$, $p < 0.001$; $F(2, 193) = 3.449$, $p < 0.05$). Farkın kaynağını incelemek için yürütülen Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi sonucunda 14 ve 16 yaşındaki katılımcıların ortalamalarının 15 yaşındaki katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Ancak diğer değişkenlerin ortalamalarında yaş grupları arasında anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 8**).

Tablo 8. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması

Baba	Yaş	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakı Konularda Helikopterlik	14	61	13.08	3.56	12.17	13.99	1.341	0.264
	15	85	12.41	3.51	11.65	13.17		
	16	50	13.36	3.35	12.41	14.31		
	Toplam	196	12.86	3.49	12.37	13.35		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	14	61	9.84	3.08	9.05	10.63	0.307	0.736
	15	85	9.58	3.29	8.87	10.29		
	16	50	10.00	3.00	9.15	10.85		
	Toplam	196	9.77	3.14	9.32	10.21		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	14	61	10.69	4.00	9.66	11.71	7.836	0.001
	15	85	8.59	2.86	7.97	9.21		
	16	50	10.16	3.20	9.25	11.07		
	Toplam	196	9.64	3.45	9.16	10.13		
Duygusal- Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	14	61	10.87	2.29	10.28	11.46	1.998	0.138
	15	85	10.04	2.85	9.42	10.65		
	16	50	10.50	2.12	9.90	11.10		
	Toplam	196	10.41	2.52	10.06	10.77		
Helikopter Ebeveynlik	14	61	8.54	1.65	8.12	8.96	3.449	0.034
	15	85	7.84	1.94	7.42	8.25		
	16	50	8.48	1.66	8.00	8.95		
	Toplam	196	8.22	1.81	7.96	8.47		

*Tek Yönlü ANOVA testi

Olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarının yaşa göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen tek yönlü ANOVA sonucunda grupların ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 9**).

Tablo 9. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Yaş Gruplarına göre Karşılaştırılması

	Yaş	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	14	61	2.86	0.86	2.64	3.08	1.172	0.312
	15	85	2.78	0.83	2.60	2.96		
	16	50	2.62	0.85	2.38	2.86		
	Toplam	196	2.76	0.85	2.64	2.88		

* Tek Yönlü ANOVA testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı Kruskal-Wallis H analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 10**).

Tablo 10. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması

Anne	Kardeş Sayısı	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Tek Çocuk	17	13.33	3.42	92.41	2.878	0.237
	1 Kardeş	124	13.26	2.99	94.49		
	2+ Kardeş	55	13.71	3.24	109.42		
	Toplam	196	13.35	3.26			
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Tek Çocuk	17	11.93	3.09	106.21	2.337	0.311
	1 Kardeş	124	10.97	3.11	101.73		
	2+ Kardeş	55	10.62	3.71	88.83		
	Toplam	196	11.48	3.20			
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Tek Çocuk	17	11.61	4.22	114.85	1.667	0.435
	1 Kardeş	124	10.40	2.99	97.86		
	2+ Kardeş	55	11.48	4.25	94.88		
	Toplam	196	11.21	3.90			
Duygusal- Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Tek Çocuk	17	11.71	2.66	111.59	2.217	0.330
	1 Kardeş	124	11.08	2.37	100.34		
	2+ Kardeş	55	10.95	2.42	90.31		
	Toplam	196	11.43	2.56			
Helikopter Ebeveynlik	Tek Çocuk	17	9.33	1.89	106.68	0.506	0.777
	1 Kardeş	124	8.80	1.62	98.69		
	2+ Kardeş	55	8.97	2.08	95.54		
	Toplam	196	9.12	1.84			

*Kruskal- Wallis H Testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı Kruskal-Wallis H analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 11**).

Tablo 11. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması

Baba	Kardeş Sayısı	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Tek Çocuk	17	12.85	3.55	84.68	4.218	0.121
	1 Kardeş	124	12.84	3.21	94.86		
	2+ Kardeş	55	13.00	4.10	110.98		
	Toplam	196	12.86	3.49			
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Tek Çocuk	17	10.16	3.27	98.88	2.931	0.231
	1 Kardeş	124	9.34	2.96	103.27		
	2+ Kardeş	55	8.90	2.72	87.62		
	Toplam	196	9.77	3.14			
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Tek Çocuk	17	9.76	3.54	102.21	0.222	0.895
	1 Kardeş	124	8.85	2.67	97.10		
	2+ Kardeş	55	11.33	4.40	100.52		
	Toplam	196	9.64	3.45			
Duygusal- Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Tek Çocuk	17	10.64	2.64	84.85	1.555	0.460
	1 Kardeş	124	9.87	1.94	97.90		
	2+ Kardeş	55	10.81	3.19	104.07		
	Toplam	196	10.41	2.52			
Helikopter Ebeveynlik	Tek Çocuk	17	8.36	1.85	90.15	0.637	0.727
	1 Kardeş	124	7.89	1.54	97.93		
	2+ Kardeş	55	8.43	2.25	102.36		
	Toplam	196	8.22	1.81			

*Kruskal- Wallis H Testi

Olumsuz değ erlendirilme korkusu ortalamalarının kardeş sayısına göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen Kruskal-Wallis H analizi sonucunda grupların ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 12**).

Tablo 12. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Kardeş Sayısına göre Karşılaştırılması

	Kardeş Sayısı	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	<i>p</i>
	Tek �ocuk	17	2.85	0.90	109.82	1.387	0.500
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	1 Kardeş	124	2.66	0.78	95.16		
	2+ Kardeş	55	2.63	0.74	102.53		
	Toplam	196	2.76	0.85			

*Kruskal- Wallis H Testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda doğum sırasına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı Kruskal-Wallis H analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 13**).

Tablo 13. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması

Anne	Doğum Sırası	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	İlk	113	13.33	3.42	98.51	0.706	0.703
	Ortanca	62	13.26	2.99	95.45		
	Son	21	13.71	3.24	107.43		
	Toplam	196	13.35	3.26			
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	İlk	113	11.93	3.09	106.69	5.708	0.058
	Ortanca	62	10.97	3.11	88.42		
	Son	21	10.62	3.71	84.17		
	Toplam	196	11.48	3.20			
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	İlk	113	11.61	4.22	102.82	2.282	0.320
	Ortanca	62	10.40	2.99	89.56		
	Son	21	11.48	4.25	101.64		
	Toplam	196	11.21	3.90			
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	İlk	113	11.71	2.66	104.78	3.362	0.186
	Ortanca	62	11.08	2.37	90.67		
	Son	21	10.95	2.42	87.83		
	Toplam	196	11.43	2.56			
Helikopter Ebeveynlik	İlk	113	9.33	1.89	105.24	3.938	0.140
	Ortanca	62	8.80	1.62	87.85		
	Son	21	8.97	2.08	93.69		
	Toplam	196	9.12	1.84			

*Kruskal- Wallis H Testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda doğum sırasına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı Kruskal-Wallis H analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 14**).

Tablo 14. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması

Baba	Doğum Sırası	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	İlk	113	12.85	3.55	97.53	0.084	0.959
	Ortanca	62	12.84	3.21	99.58		
	Son	21	13.00	4.10	100.55		
	Toplam	196	12.86	3.49			
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	İlk	113	10.16	3.27	105.61	4.591	0.101
	Ortanca	62	9.34	2.96	91.00		
	Son	21	8.90	2.72	82.40		
	Toplam	196	9.77	3.14			
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	İlk	113	9.76	3.54	99.70	5.460	0.065
	Ortanca	62	8.85	2.67	88.57		
	Son	21	11.33	4.40	121.36		
	Toplam	196	9.64	3.45			
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	İlk	113	10.64	2.64	103.79	4.334	0.115
	Ortanca	62	9.87	1.94	86.25		
	Son	21	10.81	3.19	106.19		
	Toplam	196	10.41	2.52			
Helikopter Ebeveynlik	İlk	113	8.36	1.85	102.62	2.810	0.245
	Ortanca	62	7.89	1.54	88.60		
	Son	21	8.43	2.25	105.52		
	Toplam	196	8.22	1.81			

* Kruskal- Wallis H Testi

Olumsuz değ erlendirilme korkusu ortalamalarının doğum sırasına göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen Kruskal-Wallis H analizi sonucunda grupların ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 15**).

Tablo 15. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Doğum Sırasına göre Karşılaştırılması

	Doğum Sırası	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
	İlk	113	2.85	0.90	103.38	1.975	0.372
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Ortanca	62	2.66	0.78	91.85		
	Son	21	2.63	0.74	91.88		
	Toplam	196	2.76	0.85			

*Kruskal- Wallis H Testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında anne eğitim düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin ortalamalarında anne eğitim düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 16**).

Tablo 16. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Eğitim Düzeyine göre Karşılaştırılması

Anne	Anne Eğitim	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	İlköğretim	31	13.16	3.13	12.01	14.31	0.439	0.645
	Lise	94	13.57	3.13	12.93	14.22		
	Üniversite	71	13.13	3.50	12.30	13.95		
	Toplam	196	13.35	3.26	12.89	13.81		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	İlköğretim	31	10.65	3.08	9.51	11.78	1.291	0.277
	Lise	94	11.68	3.34	11.00	12.36		
	Üniversite	71	11.59	3.04	10.87	12.31		
	Toplam	196	11.48	3.20	11.03	11.93		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	İlköğretim	31	11.35	3.53	10.06	12.65	0.059	0.942
	Lise	94	11.12	3.98	10.30	11.93		
	Üniversite	71	11.28	3.99	10.34	12.23		
	Toplam	196	11.21	3.90	10.67	11.76		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	İlköğretim	31	11.00	2.35	10.14	11.86	0.542	0.582
	Lise	94	11.47	2.37	10.98	11.95		
	Üniversite	71	11.56	2.88	10.88	12.25		
	Toplam	196	11.43	2.56	11.07	11.79		
Helikopter Ebeveynlik	İlköğretim	31	8.85	1.67	8.24	9.47	0.410	0.664
	Lise	94	9.20	1.88	8.81	9.58		
	Üniversite	71	9.14	1.87	8.69	9.58		
	Toplam	196	9.12	1.84	8.86	9.38		
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	İlköğretim	31	2.92	0.69	2.67	3.17	1.024	0.361
	Lise	94	2.68	0.87	2.50	2.86		
	Üniversite	71	2.80	0.88	2.60	3.01		
	Toplam	196	2.76	0.85	2.64	2.88		

* Tek Yönlü ANOVA testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında baba eğitim düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin ortalamalarında baba eğitim düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 17**).

Tablo 17. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Eğitim Düzeyine göre Karşılaştırılması

Baba	Baba Eğitim	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	χ^2	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	İlköğretim	12	12.75	2.96	97.83	0.021	0.990
	Lise	93	12.82	3.38	97.97		
	Üniversite	91	12.92	3.69	99.13		
	Toplam	196	12.86	3.49			
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	İlköğretim	12	8.50	2.78	74.33	5.097	0.078
	Lise	93	9.43	2.99	93.24		
	Üniversite	91	10.27	3.27	107.06		
	Toplam	196	9.77	3.14			
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	İlköğretim	12	8.08	1.93	75.75	2.317	0.314
	Lise	93	9.81	3.46	101.91		
	Üniversite	91	9.68	3.58	98.01		
	Toplam	196	9.64	3.45			
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	İlköğretim	12	9.58	2.31	79.42	2.643	0.267
	Lise	93	10.65	2.23	104.18		
	Üniversite	91	10.29	2.81	95.21		
	Toplam	196	10.41	2.52			
Helikopter Ebeveynlik	İlköğretim	12	7.51	1.40	79.00	1.597	0.450
	Lise	93	8.22	1.68	98.57		
	Üniversite	91	8.31	1.97	101.00		
	Toplam	196	8.22	1.81			
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	İlköğretim	12	2.64	0.77	96.08	0.150	0.928
	Lise	93	2.77	0.84	100.13		
	Üniversite	91	2.78	0.87	97.15		
	Toplam	196	2.76	0.85			

* Tek Yönlü ANOVA testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında anne yaş düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı bağımsız gruplar için *t* testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin ortalamalarında anne yaş düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 18).

Tablo 18. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Yaş Grubuna göre Karşılaştırılması

Anne	Anne Yaşı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	40 ve altı	79	13.84	3.24	-0.11	1.75	1.734	0.085
	41+	117	13.02	3.25				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	40 ve altı	79	11.78	3.13	-0.41	1.42	1.081	0.281
	41+	117	11.28	3.24				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	40 ve altı	79	11.11	3.77	-1.29	0.95	-0.296	0.768
	41+	117	11.28	4.00				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	40 ve altı	79	11.61	2.61	-0.44	1.04	0.804	0.422
	41+	117	11.31	2.52				
Helikopter Ebeveynlik	40 ve altı	79	48.34	8.90	-1.33	4.23	1.030	0.304
	41+	117	46.89	10.18				
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	40 ve altı	79	2.76	0.86	-0.25	0.24	-0.046	0.963
	41+	117	2.77	0.84				

*Bağımsız Gruplar için *t* testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında baba yaş düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı bağımsız gruplar için *t* testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, 40 yaş ve altında olan babaların çocuklarının duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutu ortalamalarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t(194) = 1.998$, $p < 0.05$). Ancak diğer değişkenlerin ortalamalarında baba yaş düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 19).

Tablo 19. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Yaş Grubuna göre Karşılaştırılması

Baba	Baba Yaşı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	40 ve altı	79	13.38	3.44	-0.13	1.86	1.713	0.088
	41+	117	12.51	3.50				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	40 ve altı	79	10.19	3.04	-0.19	1.61	1.561	0.120
	41+	117	9.48	3.19				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	40 ve altı	79	9.81	3.60	-0.71	1.27	0.556	0.579
	41+	117	9.53	3.36				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	40 ve altı	79	10.85	2.59	0.01	1.45	1.998	0.047
	41+	117	10.12	2.45				
Helikopter Ebeveynlik	40 ve altı	79	44.23	9.14	-0.11	5.28	1.893	0.060
	41+	117	41.64	9.55				
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	40 ve altı	79	2.76	0.86	-0.25	0.24	-0.046	0.963
	41+	117	2.77	0.84				

*Bağımsız Gruplar için *t* testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 20).

Tablo 20. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Anne Baba Birliktelik Durumuna göre Karşılaştırılması

Anne	Birliktelik Durumu	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Ayrı	11	13.82	4.02	105.68	-0.434	0.664
	Birlikte	185	13.32	3.22	98.07		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Ayrı	11	11.36	3.78	93.82	-0.283	0.777
	Birlikte	185	11.49	3.17	98.78		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Ayrı	11	11.73	4.41	104.73	-0.376	0.707
	Birlikte	185	11.18	3.88	98.13		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Ayrı	11	11.73	2.37	108.64	-0.615	0.539
	Birlikte	185	11.41	2.57	97.90		
Helikopter Ebeveynlik	Ayrı	11	48.64	11.25	101.32	-0.170	0.865
	Birlikte	185	47.41	9.62	98.33		

* Mann-Whitney U testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 21).

Tablo 21. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Anne Baba Birliktelik Durumuna göre Karşılaştırılması

Baba	Birliktelik Durumu	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Ayrı	11	13.09	4.13	102.86	-0.264	0.792
	Birlikte	185	12.85	3.46	98.24		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Ayrı	11	8.36	3.72	74.05	-1.479	0.139
	Birlikte	185	9.85	3.09	99.95		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Ayrı	11	8.36	2.50	78.86	-1.193	0.233
	Birlikte	185	9.72	3.49	99.67		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Ayrı	11	9.82	2.96	80.50	-1.093	0.275
	Birlikte	185	10.45	2.50	99.57		
Helikopter Ebeveynlik	Ayrı	11	39.64	9.39	81.32	-1.035	0.301
	Birlikte	185	42.86	9.44	99.52		

* Mann-Whitney U testi

Olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında anne baba birliktelik durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 22**).

Tablo 22. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Baba Birliktelik Durumuna göre Karşılaştırılması

	Birliktelik Durumu	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Ayrı	11	2.61	0.97	89.27	-0.556	0.578
	Birlikte	185	2.77	0.84	99.05		

* Mann-Whitney U testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin sıra ortalamalarında gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 23**).

Tablo 23. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Anne	Gelir	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik	Asgari altı	22	13.86	3.85	107.05	-0.753	0.451
	Asgari ve üstü	174	13.28	3.18	97.42		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Asgari altı	22	11.82	3.70	104.16	-0.499	0.618
	Asgari ve üstü	174	11.44	3.14	97.78		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Asgari altı	22	12.27	4.97	108.64	-0.893	0.372
	Asgari ve üstü	174	11.08	3.74	97.22		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Asgari altı	22	12.41	2.56	117.09	-1.645	0.100
	Asgari ve üstü	174	11.30	2.54	96.15		
Helikopter Ebeveynlik	Asgari altı	22	50.36	10.43	113.91	-1.353	0.176
	Asgari ve üstü	174	47.11	9.56	96.55		

* Mann-Whitney U testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin sıra ortalamalarında gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin sıra ortalamalarında gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 24**).

Tablo 24. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Baba	Gelir	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Etik ve Ahlakî Konularda	Asgari altı	22	12.41	3.83	91.48	-0.619	0.536
Helikopterlik	Asgari ve üstü	174	12.92	3.45	99.39		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında	Asgari altı	22	9.59	3.54	94.75	-0.331	0.741
Helikopterlik	Asgari ve üstü	174	9.79	3.10	98.97		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda	Asgari altı	22	9.86	3.54	102.09	-0.318	0.750
Helikopterlik	Asgari ve üstü	174	9.61	3.45	98.05		
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında	Asgari altı	22	10.82	2.87	106.45	-0.704	0.481
Helikopterlik	Asgari ve üstü	174	10.36	2.48	97.49		
Helikopter Ebeveynlik	Asgari altı	22	42.68	9.48	100.91	-0.212	0.832
	Asgari ve üstü	174	42.68	9.47	98.20		

* Mann-Whitney U testi

Olumsuz değeriendirilme korkusu ortalamalarında gelir düzeyine bağı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için Mann-Whitney U testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, asgari ücret altında gelir durumuna sahip olan katılımcıların olumsuz değeriendirilme korkusunun anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($z(194) = -2.298$, $p < 0.05$) (**Tablo 25**).

Tablo 25. Olumsuz Değeriendirilme Korkusu Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Gelir Durumu	n	Ort.	SS	Sıra Ort.	z	p
Olumsuz Değeriendirilme Korkusu	Asgari altı	22	3.17	0.87	124.66	-2.298	0.022
	Asgari ve üstü	174	2.71	0.83	95.19		

*Mann-Whitney U testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında anne çalışma durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı bağımsız gruplar için *t* testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin ortalamalarında anne çalışma durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (Tablo 26).

Tablo 26. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Anne Çalışma Durumuna göre Karşılaştırılması

Anne	Anne Çalışma	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Çalışıyor	106	13.39	3.19	-0.84	1.01	0.185	0.853
	Çalışmıyor	90	13.30	3.36				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Çalışıyor	106	11.80	3.07	-0.21	1.59	1.513	0.132
	Çalışmıyor	90	11.11	3.31				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Çalışıyor	106	11.04	3.88	-1.49	0.72	-0.687	0.493
	Çalışmıyor	90	11.42	3.93				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Çalışıyor	106	11.34	2.63	-0.92	0.53	-0.527	0.599
	Çalışmıyor	90	11.53	2.48				
Helikopter Ebeveynlik	Çalışıyor	106	47.57	10.00	-2.55	2.94	0.143	0.886
	Çalışmıyor	90	47.37	9.35				
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Çalışıyor	106	2.79	0.82	-0.19	0.29	0.436	0.663
	Çalışmıyor	90	2.74	0.88				

*Bağımsız Gruplar için *t* testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda ve olumsuz değerlendirilme korkusu ortalamalarında baba çalışma durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için altı ayrı bağımsız gruplar için *t* testi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, değişkenlerin ortalamalarında baba çalışma durumuna bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 27**).

Tablo 27. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ortalamalarının Baba Çalışma Durumuna göre Karşılaştırılması

Baba	Baba Çalışma	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		<i>t</i>	<i>p</i>
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Çalışıyor	170	12.82	3.45	-1.75	1.16	-0.396	0.692
	Çalışmıyor	26	13.12	3.79				
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Çalışıyor	170	9.83	3.13	-0.82	1.79	0.730	0.466
	Çalışmıyor	26	9.35	3.26				
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Çalışıyor	170	9.64	3.51	-1.49	1.38	-0.078	0.938
	Çalışmıyor	26	9.69	3.08				
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Çalışıyor	170	10.42	2.52	-0.97	1.13	0.145	0.885
	Çalışmıyor	26	10.35	2.62				
Helikopter Ebeveynlik	Çalışıyor	170	42.71	9.44	-3.72	4.14	0.106	0.916
	Çalışmıyor	26	42.50	9.64				
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Çalışıyor	170	2.75	0.84	-0.45	0.25	-0.572	0.568
	Çalışmıyor	26	2.85	0.88				

* Bağımsız Gruplar için *t* testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda katılımcıların devam ettikleri kurs sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, değişkenlerin ortalamalarında devam ettikleri kurs sayısına göre anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 28**).

Tablo 28. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması

Anne	Kurs Sayısı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Yok	96	13.55	3.26	12.89	14.21	0.853	0.428
	1	65	13.38	3.24	12.58	14.19		
	2+	35	12.71	3.30	11.58	13.85		
	Toplam	196	13.35	3.26	12.89	13.81		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Yok	96	11.28	3.07	10.66	11.90	1.064	0.347
	1	65	11.95	3.38	11.12	12.79		
	2+	35	11.17	3.18	10.08	12.26		
	Toplam	196	11.48	3.20	11.03	11.93		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Yok	96	11.64	3.96	10.83	12.44	1.257	0.287
	1	65	10.97	3.86	10.01	11.92		
	2+	35	10.51	3.78	9.22	11.81		
	Toplam	196	11.21	3.90	10.67	11.76		
Duygusal- Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Yok	96	11.72	2.31	11.25	12.19	1.224	0.296
	1	65	11.12	2.79	10.43	11.82		
	2+	35	11.20	2.74	10.26	12.14		
	Toplam	196	11.43	2.56	11.07	11.79		
Helikopter Ebeveynlik	Yok	96	9.25	1.69	8.91	9.59	0.875	0.418
	1	65	9.12	1.94	8.64	9.60		
	2+	35	8.77	2.03	8.07	9.47		
	Toplam	196	9.12	1.84	8.86	9.38		

*Tek Yönlü ANOVA testi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutlarına ilişkin ortalamalarda katılımcıların devam ettikleri kurs sayısına bağlı anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek için beş ayrı tek yönlü ANOVA yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, değişkenlerin ortalamalarında devam ettikleri kurs sayısına göre anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir ($p > 0.05$) (**Tablo 29**).

Tablo 29. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması

Baba	Kurs Sayısı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik	Yok	96	13.01	3.35	12.33	13.69	0.765	0.467
	1	65	13.00	3.62	12.10	13.90		
	2+	35	12.20	3.65	10.95	13.45		
	Toplam	196	12.86	3.49	12.37	13.35		
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik	Yok	96	9.95	3.00	9.34	10.56	1.181	0.309
	1	65	9.89	3.08	9.13	10.65		
	2+	35	9.03	3.58	7.80	10.26		
	Toplam	196	9.77	3.14	9.32	10.21		
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik	Yok	96	10.11	3.64	9.38	10.85	1.783	0.171
	1	65	9.23	3.01	8.49	9.98		
	2+	35	9.11	3.61	7.87	10.36		
	Toplam	196	9.64	3.45	9.16	10.13		
Duygusal- Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik	Yok	96	10.70	2.39	10.21	11.18	1.491	0.228
	1	65	10.00	2.37	9.41	10.59		
	2+	35	10.40	3.06	9.35	11.45		
	Toplam	196	10.41	2.52	10.06	10.77		
Helikopter Ebeveynlik	Yok	96	8.42	1.70	8.08	8.77	1.467	0.233
	1	65	8.12	1.76	7.68	8.55		
	2+	35	7.84	2.13	7.11	8.58		
	Toplam	196	8.22	1.81	7.96	8.47		

*Tek Yönlü ANOVA testi

Olumsuz değ erlendirilme korkusu ortalamalarının kurs sayısına göre karşılaştırılması amacıyla yürütülen tek yönlü ANOVA sonucunda grupların ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$) (**Tablo 30**).

Tablo 30. Olumsuz Değ erlendirilme Korkusu Ortalamalarının Kurs Sayısına Göre Karşılaştırılması

	Kurs Sayısı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		F	p
					Alt Sınır	�st Sınır		
	Yok	96	2.77	0.81	2.61	2.94	2.024	0.135
Olumsuz Değ�erlendirilme Korkusu	1	65	2.88	0.95	2.64	3.11		
	2+	35	2.52	0.72	2.28	2.77		
	Toplam	196	2.76	0.85	2.64	2.88		

*Tek Yönlü ANOVA testi

Anneden algılanan helikopter ebeveynlik alt boyutlarının olumsuz değerlendirilme korkusu üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutunun anlamlı bir yordayıcı etkisi olduğunu göstermektedir ($\beta = 0.213$, $p < 0.05$). Elde edilen sonuçlar, anneden algılanan helikopter ebeveynlik alt boyutlarının olumsuz değerlendirilme korkusu üzerindeki değişimin % 6.6'sını açıkladığını göstermektedir (**Tablo 31**).

Tablo 31. Anneden Algılanan Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutlarının Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Anne	R	R ²	B	SH	F	p	β	t	p
(Sabit)	0.257	0.066	1.726	.314	3.382	0.011		5.493	0.000
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik			0.026	0.021			0.101	1.243	0.215
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik			-0.005	0.022			-0.021	-0.248	0.805
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik			-0.005	0.018			-0.023	-0.275	0.784
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik			0.071	0.029			0.213	2.462	0.015

* Çoklu doğrusal regresyon analizi

Babadan algılanan helikopter ebeveynlik alt boyutlarının olumsuz değerlendirilme korkusu üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar alt boyutlardan hiçbirisinin anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığını göstermektedir ($p > 0.05$) (Tablo 32).

Tablo 32. Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutlarının Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Baba	R	R ²	B	SH	F	P	β	t	p
(Sabit)	0.152	0.023	2.343	0.289	1.129	0.344		8.117	0.000
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik			0.026	0.021			0.109	1.258	0.210
Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik			-0.013	0.023			-0.050	-0.590	0.556
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik			-0.014	0.020			-0.058	-0.700	0.485
Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik			0.033	0.031			0.100	1.082	0.281

* Çoklu doğrusal regresyon analizi

Anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutları ile olumsuz değ erlendirilme korkusu arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Olumsuz değ erlendirilme korkusu anneden algılanan helikopter ebeveynlik ile pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir ($r = 0.198$; $p < 0.01$). Aynı zamanda anneden algılanan etik ve ahlaki konularda helikopterlik ve duygusal-kiişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutları ile de pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir (sırasıyla. $r = 0.186$, $p < 0.01$; $r = 0.242$, $p < 0.01$). Ancak olumsuz değ erlendirilme korkusu ne babadan algılanan helikopter ebeveynlik ile ne de alt boyutları ile ilişkilidir ($p > 0.05$). Son olarak anne ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve alt boyutları arasındaki bütün ilişkiler ise pozitif yönde ve anlamlı düzeydedir ($p < 0.001$) (**Tablo 33; şekil 1,2**).

Tablo 33. Anneden ve Babadan Algılanan Helikopter Ebeveynlik ve Alt Boyutları ile Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Arasındaki İlişkiler

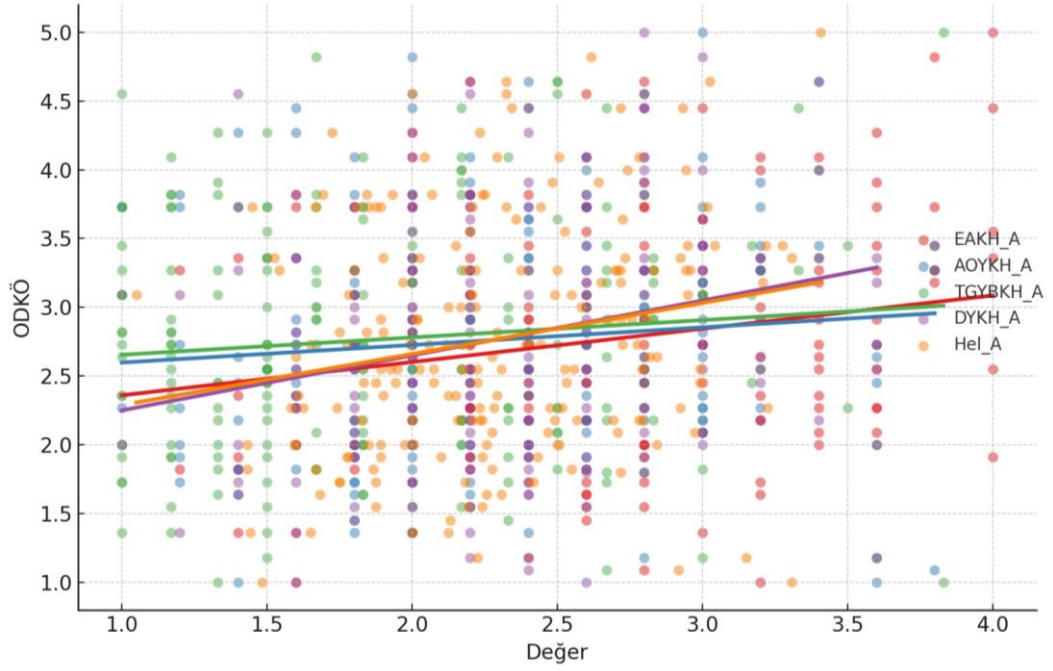
		ODK	HE (A)	HE (B)	EAKH (A)	AOYKH (A)	TGYBKH (A)	DYKH (A)	EAKH (B)	AOYKH (B)	TGYBKH (B)	DYKH (B)
ODK	<i>r</i>	1										
	<i>p</i>											
HE (A)	<i>r</i>	0.198**	1									
	<i>p</i>	0.005										
HE (B)	<i>r</i>	0.081	0.632***	1								
	<i>p</i>	0.259	0.000									
EAKH (A)	<i>r</i>	0.186**	0.715***	0.507***	1							
	<i>p</i>	0.009	0.000	0.000								
AOYKH (A)	<i>r</i>	0.097	0.747***	0.377***	0.349***	1						
	<i>p</i>	0.176	0.000	0.000	0.000							
TGYBKH (A)	<i>r</i>	0.097	0.787***	0.495***	0.344***	0.459***	1					
	<i>p</i>	0.176	0.000	0.000	0.000	0.000						
DYKH (A)	<i>r</i>	0.242**	0.745***	0.524***	0.472***	0.436***	0.444***	1				
	<i>p</i>	0.001	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000					
EAKH (B)	<i>r</i>	0.122	0.503***	0.759***	0.655***	0.239**	0.258***	0.378***	1			
	<i>p</i>	0.089	0.000	0.000	0.000	0.001	0.000	0.000				
AOYKH (B)	<i>r</i>	0.019	0.391***	0.746***	0.298***	0.334***	0.237**	0.322***	0.426***	1		
	<i>p</i>	0.795	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001	0.000	0.000			
TGYBKH (B)	<i>r</i>	0.002	0.506***	0.724***	0.200**	0.291***	0.631***	0.336***	0.295***	0.379***	1	
	<i>p</i>	0.983	0.000	0.000	0.005	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000		
DYKH (B)	<i>r</i>	0.108	0.492***	0.775***	0.345***	0.266***	0.335***	0.582***	0.524***	0.444***	0.458***	1
	<i>p</i>	0.132	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	

* Pearson korelasyon analizi

*** $p < 0.001$ ** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

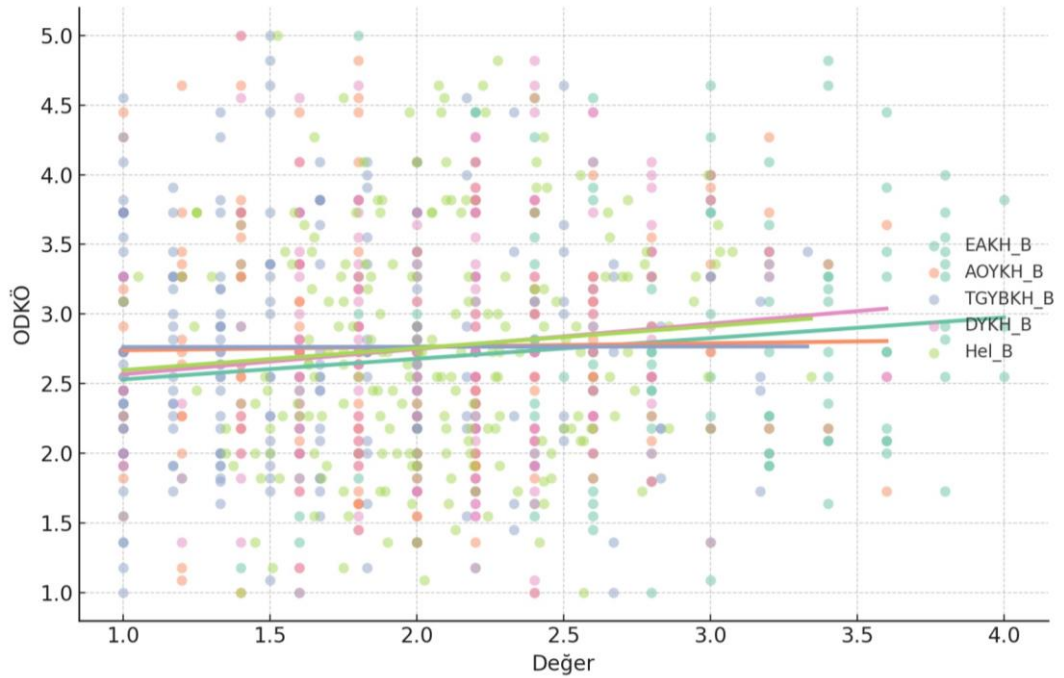
ODK: Olumsuz Değerlendirilme Korkusu. HE: Helikopter Ebeveynlik. EAKH: Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik. AOYKH: Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik. TGYBKH: Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik. DYKH: Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik

Şekil 1. ODKÖ ve Anne Değişkenleri Arasındaki İlişki (Regresyon Eğrileri ile)

ODKÖ: Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği. Hel A: Anne Helikopter Ebeveynlik. EAKH: Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik. AOYKH: Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik. TGYBKH: Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik. DYKH: Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik

Şekil 2. ODKÖ ve Baba Değişkenleri Arasındaki İlişki (Regresyon Eğrileri ile)

ODKÖ: Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği. Hel B: Baba Helikopter Ebeveynlik. EAKH: Etik ve Ahlakî Konularda Helikopterlik. AOYKH: Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik. TGYBKH: Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik. DYKH: Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, lise öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülmüştür.

Araştırma kapsamında, helikopter ebeveyn olarak değerlendirilen annelerin sayısı, babalara göre daha fazla olarak tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda, araştırmamızın sonuçları ile benzer şekilde, helikopter ebeveyn olarak değerlendirilen annelerin sayısının babalardan daha fazla olduğu belirlenmiştir (12,13,92). Alpsoy (2021), helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerilerine etkisini araştırdığı çalışmasında, helikopter ebeveyn olarak değerlendirilen annelerin sayısının babaların iki katı olduğunu tespit etmiş ve bu sonucu, annelerin çocukların yaşamlarında, babalara kıyasla, daha kritik kararlar vermesi ve daha fazla müdahil olması ile açıklamıştır (93).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri değerlendirildiğinde; kızların olumsuz değerlendirilme korkularının, erkeklere göre daha yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu konusunda yapılan çeşitli araştırmalarda kızların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri, çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte, erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur (94–98). Bazı araştırmacılar, kadınlarda olumsuz değerlendirilme korkusunun erkeklere kıyasla yüksek düzeyde gözlemlenmesinin, psikolojik özellikleri ve başa çıkma stratejilerindeki farklılıklardan kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Kadınların olumsuz değerlendirmelerle karşılaştıklarında kendinden şüphe duyma ve kendini eleştirme duygularına daha yatkın olduğu; erkeklerin ise rasyonel olarak analiz etme, kimi zaman da öfke veya artan öz önem duygusu gibi duygularla tepki verme eğiliminde olduğu belirtilmiştir (99,100). Buna karşın Subaşı (2009), yaptığı araştırmada erkeklerin olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı düzeylerinin, kadınlara kıyasla yüksek olduğunu tespit etmiştir (101). Bruch (2007), erkeklerden beklenen güçlü ve geleneksel maskülen rol kalıplarının, bireylerin sosyal kaygı düzeylerinin şekillenmesinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (102). Bazı araştırmalarda ise olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ifade edilmiştir (95,103–107). Cankardaş (2019),

toplumsal cinsiyet rollerinin, olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin cinsiyetlere göre farklılık arz etmesinde önemli bir etken olduğunu belirtmiştir (108).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, kardeş sayısından ve doğum sırasından etkilenmediği bulunmuştur. Çeşitli araştırmalarda, çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşılmıştır (109,110). Ertuna (2016), çalışmamız ile benzer şekilde, bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin kardeş sayılarından etkilenmediğini tespit etmiştir (109). Özbey (2022), benzer biçimde, algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, bireylerin kardeş sayıları ile ilişkisinin olmadığını bulmuştur (110). Bazı araştırmalarda ise çalışmamızdan farklı olarak, çocuk sayısı arttıkça anne babanın koruyuculuk davranışlarının arttığı görülmüştür. Bu durum, çocuk sayısının artmasıyla ebeveynlerin tahammül seviyesinin azalması sonucu daha katı tutumlara yönelmeleri ile açıklanmıştır (111,112)

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, kardeş sayısı ve doğum sırasından etkilenmediği bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı üzerine yapılan çalışmalar da araştırmamız ile benzer sonuçlara ulaşmıştır (113,114). Varol (1990), lise öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen etmenleri araştırdığı çalışmasında, kardeş sayısının artmasının, çocukların kaygı düzeylerini etkilemediği sonucuna varmıştır (113). Benzer şekilde Ök (1990), ortaöğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin, sahip oldukları kardeş sayısına göre farklılaşmadığını bulmuştur (114). Öte yandan Alisinanoğlu ve Ulutaş (2003), 4 ve daha çok sayıda kardeşe sahip olan bireylerin, daha az sayıda kardeşi olan katılımcılara göre daha yüksek kaygı düzeyleri bildirdiğini göstermiştir (107). Bu durum, kardeş sayısı arttıkça ebeveyn ilgisinin azalması nedeniyle sosyal kaygının artmış olabileceği şeklinde açıklanmıştır. Buna karşın, kardeş sayısının azalmasıyla ebeveynlerden görülen ilgi ve kabulün artmasının da, çocukların dış dünyaya karşı olan kaygılarını arttırabileceği de vurgulanmıştır (107).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de eğitim durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Helikopter ebeveyn tutumu üzerine yapılan çeşitli çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (110,115). Metin (2025), algılanan helikopter ebeveynlik üzerine yaptığı çalışmada, bireylerin anne

ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de eğitim durumundan etkilenmediğini tespit etmiştir (115). Benzer şekilde Özbey (2022), algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne babanın eğitim durumu ile ilişkisinin olmadığını saptamıştır (110).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de eğitim durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı üzerine yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (105,107,113,116–119). Varol (1990), lise öğrencilerinde sosyal kaygının etkenlerini araştırdığı çalışmada, katılımcıların sosyal kaygı düzeylerinin anne ve babalarının eğitim durumlarından etkilenmediğini tespit etmiştir (113). Benzer şekilde Yüksel (2002), Erkan (2002), Faytout (2007), Karademir (2011), Irmak (2015) ve Alisinanoğlu (2003); sosyal kaygı üzerine yaptıkları çalışmalarda, sosyal kaygı düzeylerinin, anne ve babanın eğitim durumundan etkilenmediğini ortaya koymuştur (105,107,113,116–119).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de çalışma durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Helikopter ebeveyn tutumu üzerine yapılan çeşitli çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (115,120,121). Metin (2025), algılanan helikopter ebeveynlik üzerine yaptığı çalışmada, bireylerin anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de çalışma durumuna göre farklılaşmadığını tespit etmiştir (115). Taymaz (2019), ergen yaş grubundaki bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerini incelemiş, anne ve babanın her ikisinin de çalışma durumundan etkilenmediğini saptamıştır (121). Dinçer (2008) ise, alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki çeşitli gruplarla yaptığı çalışmada, anne çalışma durumunun, anne ve babanın tutumlarını etkilemediği sonucuna varmıştır (120).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, anne ve babanın her ikisinin de çalışma durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı üzerine yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (103,107). Alisinanoğlu ve Ulutaş (2003), bireylerin kaygı düzeylerinin, annelerinin çalışma durumlarından etkilenmediğini göstermiştir (107). Çağan (2020), olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal anksiyete belirtileri üzerine yaptığı çalışmada, anne babanın

Çalışma durumunun bireylerin olumsuz değerlendirilme korkuları üzerinde anlamlı bir değişime yol açmadığını göstermiştir (103).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne yaşı ile annelerinden algıladıkları helikopter ebeveynlik tutumu ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Öte yandan, babalarından algıladıkları helikopter ebeveynlik tutumları incelendiğinde; duygusal-kışisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutu puanlarının, 40 yaş ve altındaki babalarda, 40 yaş ve zerindekilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dinçer (2008), ergenler üzerinde yaptığı çalışmada; babası kırk yaş ve altında olan katılımcıların, babası kırk yaş üzerinde olan katılımcılara göre, babalarını daha otoriter algıladığı sonucuna varmıştır. Babası kırk yaş üzerinde olan katılımcıların ise, babası kırk yaş ve altında olan katılımcılara göre, babalarını daha demokratik olarak algıladıkları görülmüştür (120). Taymaz (2019), ergen yaş grubundaki 585 katılımcı üzerinde yaptığı çalışmada, kırk yaş ve altında olan babaların Helikopter Ebeveyn leği ve Helikopter Ebeveyn Envanteri puanlarının, kırk yaş üzerinde olan babalara göre daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca baba yaşları arttıkça, bu puanların daha da düştüğünü göstermiştir (121). Engels vd. (2001) ise, ergen yaş grubundaki bireylerin, babaları ile olan yaş farkı artıkça, babalarını daha otoriter olarak algıladıklarını bulmuştur (122).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın birliktelik durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (115,121). Metin (2025), algılanan helikopter ebeveynlik üzerine yaptığı çalışmada, bireylerin anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, anne ve babanın birliktelik durumuna göre farklılaşmadığını tespit etmiştir (115). Taymaz (2019), ergen yaş grubundaki ğrencilere Helikopter Ebeveyn Envanteri ve Helikopter Ebeveyn leği uygulamış ve bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, ebeveynlerin birliktelik durumundan etkilenmediğini saptamıştır (121).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, anne ve babanın birliktelik durumundan etkilenmediği bulunmuştur. Benzer araştırmalarda da, çalışmamız ile benzer sonuçlar görülmüştür (118,123). Kalkan (2008), 14-17 yaş bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, ergenlerin sosyal

kaygı düzeylerinin anne babalarının birliktelik durumundan etkilenmediğini tespit etmiştir (123). Bununla birlikte anne babası ayrı olan ve birlikte olan ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri arasında fark olmamasını, anne babası ayrı bireylerin daha uyumsuz ve problemlili bireyler olacağı yönündeki geleneksel varsayımın değişmekte olduğunu gösteren önemli bir bulgu olarak değerlendirmiştir (123). Karademir (2011), çeşitli yaşlardaki futbolcu öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, bireylerin olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmadığını tespit etmiştir (118).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri değerlendirildiğinde; aylık gelir düzeyi asgari ücret altında olan ailelerin çocuklarının olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, aylık gelir düzeyi asgari ücret üstünde olan ailelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu konusunda yapılan araştırmalarda gelir düzeyi düştükçe olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte, arttığı bulunmuştur (105,106,124–126). Yapılan araştırmalarda aylık gelir düzeyi nispeten düşük olan katılımcıların sosyal onay ihtiyacı, başkalarının kendileriyle ilgili yargılarına duyarlılık ve olumlu izlenim bırakma kaygılarının, gelir düzeyi daha yüksek olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (106,125,126). Ergüt (2020), bu durumu, gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının geleceğe ilişkin kaygılarının daha az ve özgüven düzeylerinin daha yüksek olmasının, kendileri hakkındaki olumsuz yargıları daha az önemsemelerine yol açıyor olabileceği şeklinde açıklamıştır (127).

Araştırma kapsamında, katılımcıların anne ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, okul dışında katılan kurs sayısından etkilenmediği bulunmuştur. Lapsekili Uysal (2020), ergen yaş grubundaki bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları üzerine yaptığı çalışmada, çalışmamızın sonucu ile benzer şekilde, bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin, okul dışında gittikleri kurs sayısına göre farklılaşmadığını tespit etmiştir (3).

Araştırma kapsamında, katılımcıların olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin, okul dışında katılan kurs sayısından etkilenmediği bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal kaygı üzerine yapılan çeşitli

araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (124,128) Mavi (2020), akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkusu üzerine yaptığı araştırmada, bireylerin akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkusunun, özel ders alma durumlarından etkilenmediğini tespit etmiştir (128). Benzer şekilde Alkan (2015), ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında, bireylerin akademik ortamlarda yaşadıkları olumsuz değerlendirilme korkusunun, dershaneye gitme ve özel ders alma durumlarından etkilenmediğini saptamıştır (124).

Araştırma kapsamında, katılımcıların annelerinden algıladıkları helikopter ebeveynlik tutumu düzeyleri arttıkça, olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ayrıca, anneden algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun alt boyutlarından biri olan duygusal-kışisel yaşam alanında helikopterlik düzeylerinin, bireylerin olumsuz değerlendirilme korkusunu anlamlı bir seviyede etkilediği tespit edilmiştir. Benzer konularda yapılan çalışmalarda, anne tutumunun ile sosyal kaygı düzeyini anlamlı seviyede etkilediği görülmüştür (92,129–131). Ekşi ve arkadaşları (2020), ergenlerde algılanan helikopter ebeveynlik tutumu ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, helikopter ebeveyn tutumunun sosyal kaygı ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulmuştur (129). Yapılan çeşitli çalışmalarda, ebeveynlerden, özellikle anneden algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeyinin yükselmesi, daha yüksek kaygı ve depresyon düzeyleri ile ilişkili bulunmuştur (92,130). Benzer şekilde bazı araştırmalarda reddedici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarına maruz kalınmasının da sosyal kaygı ile ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur (108,132,133). Sosyal kaygı düzeyi yüksek olan bireylerde olumsuz değerlendirmelere yönelik bir hassasiyet olduğu bilinmektedir (131). Olumsuz değerlendirilme korkusunun, sosyal kaygının temel nedeni ve sürdürücüsü olduğu düşünüldüğünde, bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında, anne ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının birbiri ile ilişkili olduğu, birbirini pozitif yönde desteklediği bulunmuştur. Anne ve baba tutumlarına ilişkin yapılmış olan çeşitli araştırmalarda; anne ve baba tutumlarının, çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte, birbiri ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (92,134,135). Annenin genellikle bağ kurulan ilk kışi olması ve ilerleyen yıllarda çocuğun yaşamına daha fazla dahil olması nedeniyle,

daha belirleyici bir rol üstlendiği vurgulanmıştır (136–138). Zienty ve Nordling (2018), üniversiteye yeni başlamış olan öğrencilerin katılımıyla yaptıkları çalışmada, anneden algılanan helikopter ebeveynlik düzeyleri ile babadan algılanan helikopter ebeveynlik düzeylerinin birbirini destekler tarzda ilişkili olduğunu göstermiştir (92). Miller ve arkadaşları (2024), üniversite öğrencileri üzerinde, helikopter ebeveynliğin ruhsal sonuçları ile ilgili yaptıkları çalışmada, anne ve baba helikopter ebeveynliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır (134). Benzer şekilde Zorlu (2024), üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri ve sınav kaygıları üzerine yaptığı çalışmada, anne ve baba tutumlarının birbiriyle pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuştur (135). Öte yandan bazı araştırmalarda ise anne ve babaların çocuk yetiştirme stillerinin ve ebeveynlik tutumlarının farklılaştığı saptanmıştır (136,137).

Çalışmamızda bazı sınırlılıklar yer almaktadır. Araştırmamızın Bolu ilindeki bir Anadolu Lisesi’nde öğrenim gören 196 öğrenci ile sınırlı olması nedeniyle sonuçları genellenemez. Araştırmamızın örneklemini ergenlik çağında olan bireylerin oluşturması, elde edilen verilerin uygunluğu konusunda sınırlılığa neden olmuş olabilir. Araştırmamızın örneklemini 14-16 yaş arası bireylerin oluşturması nedeniyle araştırmamız, daha büyük yaşta ve yetişkinlik çağında bulunan bireylerin helikopter ebeveyn tutumlarından ne düzeyde etkilendiğini açıklamamaktadır. Araştırmamız, yalnızca “algılanan ebeveynlik” tutumları yönünden veriler barındırmakta, anne ve babaların kendi tutumlarını nasıl algıladıkları ile ilgili veriler içermemektedir. Verilerimiz katılımcıların öz bildirimine dayalıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Helikopter ebeveyn olarak değerlendirilen annelerin sayısı, babalara kıyasla fazlaydı.
2. Anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmamaktaydı.
3. Kız cinsiyette olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri, erkek cinsiyete göre daha yüksekti.
4. Anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumları, 14 ve 16 yaş olan bireylerde, 15 yaş olan bireylere göre daha yüksekti.
5. Olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri yaşa göre farklılaşmamaktaydı.
6. Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri kardeş sayısına göre farklılaşmamaktaydı.
7. Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri doğum sırasına göre farklılaşmamaktaydı.
8. Annenin eğitim düzeyinin, anneden algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri üzerinde etkisi yoktu.
9. Babanın eğitim düzeyinin, babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri üzerinde etkisi yoktu.
10. Annenin yaşının, anneden algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri üzerinde etkisi yoktu.
11. 40 yaş ve altında olan babalardan algılanan duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik düzeyleri, 40 yaş üzerindeki babalara göre yüksekti.
12. Babanın yaşının, olumsuz değerlendirilme korkusu üzerinde etkisi yoktu.

13. Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri, anne ve babanın birliktelik durumundan etkilenmemektedir.
14. Anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri, ailenin gelirinden etkilenmemektedir.
15. Olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri asgari ücret altında gelir düzeyi bildiren bireylerde, asgari ücret üstünde gelir bildirenlere göre daha yüksekti.
16. Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri, anne ve babanın çalışma durumlarından etkilenmemektedir.
17. Anne ve babadan algılanan helikopter ebeveynlik ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri, gidilen kurs sayısından etkilenmemektedir.
18. Anneden algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve altı boyutlarından olan duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik düzeyi arttıkça, olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi artmaktaydı.
19. Babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeyi olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyini etkilememektedir.
20. Anneden ve babadan algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ve tüm alt boyutları birbirini pozitif yönde etkilememektedir.

Araştırmamız, helikopter ebeveynlik tutumunun olumsuz değerlendirilme korkusu üzerindeki etkisine dikkat çekmiştir. Helikopter ebeveynliğin çocuklar üzerindeki farklı etkileri, yol açabileceği psikopatolojiler üzerine çalışmalar yapılabilir.

Helikopter ebeveynliğin olumlu yöndeki etkileri üzerine ülkemizde yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Gelecek çalışmalarda helikopter ebeveynliğin her açıdan, olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirilmesi literatüre farklı açılardan katkı sağlayabilir.

Anneler ve babaların helikopter ebeveynlik düzeyleri arasındaki farkların nedeni, özellikle anne ve babaların tutumlarının birbirinden etkilenmesi üzerine araştırmalar yapılabilir.

Araştırmamız 14-16 yaş aralığındaki bireyleri kapsamaktadır. Farklı yaş gruplarında, özellikle üniversite çağında olan bireylerle yapılacak çalışmalar,

helikopter ebeveynlik tutumuna ilişkin daha fazla bilgiye ulaşılmasına katkıda bulunabilir.

Gelecek araştırmalarda daha geniş örneklem grupları, daha farklı yaş grupları, farklı sosyokültürel özelliklerdeki ebeveynler ile çalışılması daha güvenilir sonuçlar ortaya koyacaktır.

7. KAYNAKLAR

1. Arabacı N. Aile Katılımı. İçinde: A.B. Aksoy, editör. Aile Eğitimi ve Katılımı. Ankara: Hedef Yayıncılık; 2017. s. 43-65.
2. Eisenberg N, Sadovsky A, Spinrad TL, Fabes RA, Losoya SH, Valiente C, vd. The relations of problem behavior status to children's negative emotionality, effortful control, and impulsivity: Concurrent relations and prediction of change. *Dev Psychol*. Ocak 2005;41(1):193-211.
3. Lapsekili Uysal S. Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi; 2020.
4. Kaya M. Ailede anne baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* [Internet]. 01 Ocak 1997 [a.yer 10 Nisan 2025];9(9):193-204. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuifd/issue/20306/215606>
5. Checa P, Abundis-Gutierrez A. Parenting and Temperament Influence on School Success in 9-13 Year Olds. *Front Psychol*. 12 Nisan 2017;8(APR):543.
6. Aydoğdu F, Dilekmen M. Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2016;11(2):569-85.
7. Maccoby EE. Gender and Group Process: A Developmental Perspective. *Curr Dir Psychol Sci*. 01 Nisan 2002;11(2):54-8.
8. Ağır M, Akbağ M, Aydın B, Tuzcuoğlu S, Yaycı L. Gelişim ve öğrenme. İçinde: B. Aydın, editör. *Gelişim ve Öğrenme*. İstanbul: Nobel Yayınevi; 2005.
9. Ekşi H, Barış Ş, Demir İH. Ergenlerde Helikopter Ebeveyn Tutumu, Şişirilmiş Benlik: Duygusal Özerklik, Sosyal Kaygı Değişkenlerinin Aracı Etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* [Internet]. 28 Ekim 2020 [a.yer 10 Nisan 2025];18(Armağan Sayısı):83-100. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbayarsos/issue/57572/627884>
10. Sezer Ö. Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010;7(1):1-19.
11. Çetin Avcı S, Güleç D. Yeni Bir Kavram: Helikopter Ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*. 30 Eylül 2020;3(2):163-8.
12. Yılmaz H, Büyükcebeci A. Bazı Pozitif Psikoloji Kavramları Açısından Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2019;9(54):707-44.
13. Yılmaz H. Helikopter Ebeveynlik Eğilimi ve Helikopter Ebeveynlerin Demografik Özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2020;20(46):133-60.
14. Kouros CD, Pruitt MM, Ekas N V., Kiriaki R, Sunderland M. Helicopter Parenting, Autonomy Support, and College Students' Mental Health and Well-being: The Moderating Role of Sex and Ethnicity. *J Child Fam Stud*. 01 Mart 2017;26(3):939-49.
15. Garner T. The Relation of Helicopter Parenting to Depressive Symptomatology in Emerging Adults. *University of South Alabama*; 2017.

16. Ümmet D, Çağlar A, İme Y, Akyıl Y. Duygusal Özerklik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Ergenlerin Psikolojik Sağlamlığı Üzerindeki Rolünün incelenmesi. 20 Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 2018;228-35.
17. Erdoğan Ö, Uçukoğlu H. İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumu Algıları İle Atılganlık Ve Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. Kastamonu Education Journal. 2011;19(1):51-72.
18. Dirik G, Yorulmaz O, Karancı AN. Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısıtlanmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. Türk Psikiyatri Dergisi. 2015;26:123-30.
19. Alizadeh S, Abu Talib MB, Abdullah R, Mansor M. Relationship between Parenting Style and Children's Behavior Problems. Asian Soc Sci. 29 Kasım 2011;7(12).
20. Kömürcü B. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri ve Psikolojik Belirtiler ile Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi; 2014.
21. Bacanlı F. Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Fakültelerindeki Öğretmen Adaylarının ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaç Örüntüleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2004;3(22):7-18.
22. Altıparmak Ercan F. Aile yapısının, aile tutumlarının ve televizyonun 2-4 yaş arası çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi (Muş ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi; 2020.
23. Urfa DT. Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim düzeyleri üzerinde akıllı telefon/tablet kullanım alışkanlıklarının ve buna yönelik anne baba tutumlarının rolü. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi . İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ; 2020.
24. Özkan B. Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve etmeyen 60-72 aylık çocukların değer algılarına ebeveyn tutumlarının etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Okan Üniversitesi; 2021.
25. Sharma G, Pandey N. Parenting styles and its effect on self-esteem of adolescents. International Journal of Indian Psychology. 2015;3(1):28-39.
26. Yörükoğlu A. Çocuk Ruh Sağlığı. İçinde Özgür Yayınları; 2004. s. 195.
27. Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi. İçinde İstanbul: Remzi Kitabevi; 1990. s. 133.
28. Baumrind D. Current patterns of parental authority. Dev Psychol. Ocak 1971;4(1, Pt.2):1-103.
29. Baumrind D. Patterns of parental authority and adolescent autonomy. New Dir Child Adolesc Dev. 2005;2005(108):61-9.
30. Baumrind D. Parenting styles and adolescent development. The Encyclopedia of Adolescence. 1991;2:746-58.
31. Aunola K, Stattin H, Nurmi J. Parenting styles and adolescents' achievement strategies. J Adolesc. Nisan 2000;23(2):205-22.
32. Kordi A, Baharudin R. Parenting Attitude and Style and Its Effect on Children's School Achievements. Int J Psychol Stud. 22 Kasım 2010;2(2).

33. Spera C. A Review of the Relationship Among Parenting Practices, Parenting Styles, and Adolescent School Achievement. *Educ Psychol Rev.* Haziran 2005;17(2):125-46.
34. Steinberg L, Elmen JD, Mounts NS. Authoritative Parenting, Psychosocial Maturity, and Academic Success among Adolescents. *Child Dev.* Aralık 1989;60(6):1424.
35. Turner EA, Chandler M, Heffer RW. The Influence of Parenting Styles, Achievement Motivation, and Self-Efficacy on Academic Performance in College Students. *J Coll Stud Dev.* Mayıs 2009;50(3):337-46.
36. Smetana JG. Parenting Styles and Conceptions of Parental Authority During Adolescence. *Child Dev.* 1995;66:299-316.
37. Lamborn SD. Patterns of Competence and Adjustment among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent and Neglectful Families. *Child Dev.* 1991;62:1049-65.
38. Bee HL, Boyd DR. Çocuk gelişim psikolojisi. (Çev. O. Gündüz) . Kaknüs Yayınları; 2009.
39. Cüceloğlu D. İçimizdeki çocuk (50. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi; 2016.
40. Şirin S. Yetişin Çocuklar. İstanbul: Doğan Kitap; 2019.
41. Kızıltan Ütkü A. Duygu Rehberi Ebeveynlik Eğitiminin Annelerin Ebeveynlik Tutumları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2018.
42. Şanlı D, Öztürk C. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi.* 2015;8(4):240-6.
43. Ertan D. Akran Zorbalığında Aileye Ve Okula İlişkin Risk Ve Koruyucu Faktörlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi ; 2012.
44. Benzies K, Keown LA, Magill-Evans J. Immediate and Sustained Effects of Parenting on Physical Aggression in Canadian Children Aged 6 Years and Younger. *The Canadian Journal of Psychiatry.* 2009;54(1).
45. Tuncer O. Çocuk, Aile ve Çevresi. Çocuk ve Eğitim, Türk Eğitim Derneği 3 Eğitim Toplantısı, 1 Bildiri. 1980;1-44.
46. Yavuzer H. Ana-Baba ve Çocuk. 11. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2004.
47. Tunç A, Tezer E. Çocuk yetiştirme stilleri ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi.* 2016;3(25).
48. Yavuzer H. Anne-baba ve çocuk. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2021.
49. Günalp A. Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2007.
50. Demiriz S, Öğretir AD. Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi.* 2007;15(1):105-22.
51. Dwairy M. Parenting styles and mental health of Arab gifted adolescents. *Gifted Child Quarterly.* 2004;48(4):275-86.

52. Kuzgun Y. Ana baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi (Derleyen: Beyl  Dikeçligil, Ahmet  i dem), Aile Yazıları: Birey, Kişi ve Toplum. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları; 1991.
53. Dornbusch SM, Ritter PL, Leiderman PH, Roberts DF, Fraleigh MJ. The Relation of Parenting Style to Adolescent School Performance. *Child Dev.* Ekim 1987;58(5):1244.
54. Rankin Williams L, Degnan KA, Perez-Edgar KE, Henderson HA, Rubin KH, Pine DS, vd. Impact of Behavioral Inhibition and Parenting Style on Internalizing and Externalizing Problems from Early Childhood through Adolescence. *J Abnorm Child Psychol.* 12 Kasım 2009;37(8):1063-75.
55. Yavuzer H.  ocuk Eğitimi El Kitabı. Remzi Kitabevi, İstanbul; 1995. 58 s.
56. Baumrind D. Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior. *Child Dev.* 1966;37(4):887-907.
57. Afat N.  ocuklarda  st n zekanın yordayıcı olarak ebeveyn tutumları. *Hasan Ali Y cel E itim Fakültesi Dergisi.* 2013;10(1):155-68.
58. Duygulu S. Yeni nesil ebeveynlik ve helikopter aileler. İstanbul: Destek Yayınları; 2018.
59. Ginnott H. Between Parent and Teenager. . London, England: Macmillan; 1969.
60. Cline F, Fay J. Parenting with love and logic: Teaching children responsibility. Pinon Press, Colorado Springs, CO. 1990;
61. Padilla-Walker LM, Nelson LJ. Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *J Adolesc.* 13 Ekim 2012;35(5):1177-90.
62. Segrin C, Wosidlo A, Givertz M, Bauer A, Taylor Murphy M. The Association Between Overparenting, Parent-Child Communication, and Entitlement and Adaptive Traits in Adult Children. *Fam Relat.* 13 Nisan 2012;61(2):237-52.
63. Winner NA, Nicholson BC. Overparenting and Narcissism in Young Adults: The Mediating Role of Psychological Control. *J Child Fam Stud.* 04 Kasım 2018;27(11):3650-7.
64. Schiffrin HH, Liss M. The Effects of Helicopter Parenting on Academic Motivation. *J Child Fam Stud.* 06 Mayıs 2017;26(5):1472-80.
65. Gen do an B, G lbah e A. Psychological well-being and life satisfaction as predictors of perceived helicopter parenting attitude. *National Education Special Education and Guidance Journal.* 2021;1:66-98.
66. Locke JY, Kavanagh DJ, Campbell MA. Overparenting and Homework: The Student's Task, But Everyone's Responsibility. *J Psychol Couns Sch.* 05 Haziran 2016;26(1):1-15.
67. Demir A. The relationship between excessive parenting, overindulgent decision-making tendencies, and career indecision: The case of Sinop. *Eurasian International Research Journal.* 2020;8:1-14.
68. Kantrowitz B, Peg T. The fine art of letting go. *Newsweek.* 22 Mayıs 2006;147(21):48-9, 52-4, 56-8 passim.
69. G  l  C,  ok F. Helikopter Anababalık ve Gen ler  zerindeki Geli imsel Etkileri. * ocuk ve Geli im Dergisi.* 06 Ocak 2022;4(8):134-50.

70. C. Bradley-Geist J, B. Olson-Buchanan J. Helicopter parents: an examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education + Training*. 06 Mayıs 2014;56(4):314-28.
71. Arnett JJ. Presidential Address: The Emergence of Emerging Adulthood. *Emerging Adulthood*. 02 Eylül 2014;2(3):155-62.
72. Fischer JL, Forthun LF, Pidcock BW, Dowd DA. Parent Relationships, Emotion Regulation, Psychosocial Maturity and College Student Alcohol Use Problems. *J Youth Adolesc*. 17 Eylül 2007;36(7):912-26.
73. Schiffrin HH, Liss M, Miles-McLean H, Geary KA, Erchull MJ, Tashner T. Helping or Hovering? The Effects of Helicopter Parenting on College Students' Well-Being. *J Child Fam Stud*. 09 Nisan 2014;23(3):548-57.
74. Bayer JK, Sanson A V., Hemphill SA. Parent influences on early childhood internalizing difficulties. *J Appl Dev Psychol*. Kasım 2006;27(6):542-59.
75. Ingen DJ, Freiheit SR, Steinfeldt JA, Moore LL, Wimer DJ, Knutt AD, vd. Helicopter Parenting: The Effect of an Overbearing Caregiving Style on Peer Attachment and Self-Efficacy. *Journal of College Counseling*. Nisan 2015;18(1):7-20.
76. Spokas M, Heimberg RG. Overprotective Parenting, Social Anxiety, and External Locus of Control: Cross-sectional and Longitudinal Relationships. *Cognit Ther Res*. 30 Aralık 2009;33(6):543-51.
77. Segrin C, Givertz M, Swaitkowski P, Montgomery N. Overparenting is associated with child problems and a critical family environment. *J Child Fam Stud*. 2015;24(2):470-9.
78. Clarke K, Cooper P, Creswell C. The Parental Overprotection Scale: Associations with child and parental anxiety. *J Affect Disord*. Kasım 2013;151(2):618-24.
79. Mandara J, Pikes CL. Guilt Trips and Love Withdrawal: Does Mothers' Use of Psychological Control Predict Depressive Symptoms Among African American Adolescents?*. *Fam Relat*. 18 Aralık 2008;57(5):602-12.
80. Schiffrin HH, Yost JC, Power V, Saldanha ER, Sendrick E. Correction to: Examining the Relationship between Helicopter Parenting and Emerging Adults' Mindsets Using the Consolidated Helicopter Parenting Scale. *J Child Fam Stud*. 22 Eylül 2021;30(9):2340-2340.
81. Santrock JW. *Life-Span Development*. 17. bs. Columbus: McGraw- Hill Education; 2019.
82. Barber BK, Olsen JE, Shagle SC. Associations between Parental Psychological and Behavioral Control and Youth Internalized and Externalized Behaviors. *Child Dev*. Ağustos 1994;65(4):1120.
83. Szwedo DE, Hessel ET, Loeb EL, Hafen CA, Allen JP. Adolescent support seeking as a path to adult functional independence. *Dev Psychol*. Mayıs 2017;53(5):949-61.
84. Janet P. *Les Obsessions et la Psychasthenie*. Paris: Felix Alcan; 1903.
85. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. (5th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Publishing.; 2013.

86. Watson D, Friend R. Measurement of social-evaluative anxiety. *J Consult Clin Psychol*. 1969;33(4):448-57.
87. Carleton RN, McCreary DR, Norton PJ, Asmundson GJG. Brief Fear of Negative Evaluation scale—revised. *Depress Anxiety*. 2006;23(5):297-303.
88. Weeks JW, Heimberg RG, Rodebaugh TL. The Fear of Positive Evaluation Scale: Assessing a proposed cognitive component of social anxiety. *J Anxiety Disord*. 2008;22:44-55.
89. Yılmaz H. İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*. 25 Mart 2019;3(1):3-31.
90. Leary MR. A brief version of the Fear of Negative Evaluation Scale. *Pers Soc Psychol Bull*. 1983;9(3):371-5.
91. Çetin B, Doğan T, Sapmaz F. Olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği kısa formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*. 2010;35(156).
92. Zienty L, Nordling DJ. Fathers are helping, mothers are hovering: Differential effects of helicopter parenting in college first-year students (Poster sunumu). *Celebration of Learning*, Sioux Falls, Amerika Birleşik Devletleri. 2018;
93. Alpsoy S. Helikopter Ebeveyn Tutumunun Lise Öğrencilerinin Öz Düzenleme Becerileri Üzerine Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). [Konya]: Selçuk Üniversitesi; 2021.
94. Carr VM, Francis AP, Wieth MB. The Relationship Between Helicopter Parenting and Fear of Negative Evaluation in College Students. *J Child Fam Stud*. 26 Ağustos 2021;30(8):1910-9.
95. Ayan A, Ünsar AS, Dinçer D. Mavi Yakalı İşgörenlerin Sosyal Kaçınma ve Sosyal Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi: Tekstil Sektöründe Bir Uygulama. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 2013;11(1):163-79.
96. Yue Y, Jia Y. Fear of negative evaluation: A cross-sectional study among undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today*. Şubat 2023;121:105678.
97. Yavuz EC, Durualp E. Öğrenme güçlüğü olan ergenlerin okul aidiyetleri ile akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkularının incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2023;25(1):357-71.
98. Villanueva-Moya L, Expósito F. Are gender roles associated with well-being indicators? The role of femininity, fear of negative evaluation, and regret in decision-making in a spanish sample. *Current Psychology*. 16 Ağustos 2023;42(24):20790-803.
99. Vigil JM. A socio-relational framework of sex differences in the expression of emotion. *Behav Brain Sci*. 2009;32(5):375-90.
100. Li HL. The relationship between self-esteem interpersonal relationships and frustration tolerance among college students. *JNeijiang NormColl*. 2017;32(10):13-7.
101. Subaşı G. Ergenlerde Sosyometrik Statü Gruplarına Göre Sosyal Kaygı Farklılıkları ve Akran İlişkileri. *Ege Eğitim Dergisi*. 2009;10(1):114-36.

102. Bruch MA. Cognitive Bias in Men's Processing of Negative Social Information: The Role of Social Anxiety, Toughness as a Masculine Role Norm, and Their Interaction. *Cognit Ther Res.* 10 Haziran 2007;31(3):273-89.
103. Çağan Ö. Olumsuz değerlendirilme korkusu ile sosyal anksiyete belirtileri arasındaki ilişkide, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin aracı rolünün incelenmesi (Master's thesis). İstanbul Kent Üniversitesi ; 2020.
104. Eriş Y, İkiz FE. Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkileri. *Turkish Studies.* 2013;8(6).
105. Irmak M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Öğrenmeye İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. [Kayseri]: Erciyes Üniversitesi; 2015.
106. Erkan Z. Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 2002;10(10):120-33.
107. Alisinanoğlu F, Ulutaş İ. Çocukların Kaygı Düzeyleri ile Annelerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim.* 2003;28(128):65-71.
108. Cankardaş S. Kadın ve Erkeklerde Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Belirlenmesinde Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Benlik Saygısının Rolü. *Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology.* 28 Haziran 2019;79-97.
109. Ertuna E. The Turkish Translation, And Reliability, Validity Study Of Helicopter Parenting Instrument, Masters's Thesis. Near East University; 2016.
110. Özbey D. Ergenlerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Bağlanma Stillerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi; 2022.
111. Ulutas I, Aksoy BA. The Impact Of Helicopter Parenting On The Social Connectedness And Anxiety Level Of University Students. 2014;
112. Ersoy E. Assessment of Adolescent Perceptions on Parental Attitudes on Different Variables. *Journal of Education and Training Studies.* 2015;3(5):165-76.
113. Varol Ş. Lise son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. . [Samsun]: Ondokuz Mayıs Üniversitesi; 1990.
114. Ök M. 13-15 Yaş grubu ortaöğretim öğrencilerinde kaygı düzeyi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. [İzmir]: Dokuz Eylül Üniversitesi; 1990.
115. Metin Ö. Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Helikopter Ebeveynlik Tutumlarının Narsistik Kişilik Özellikleri ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Üzerine Etkisi: Konya İli Örneği (Yüksek Lisans Tezi). [Konya]: KTO Karatay Üniversitesi; 2025.
116. Faytout M, Tignol J, Swendsen J, Grabot D, Aouizerate B, Lépine JP. Social phobia, fear of negative evaluation and harm avoidance. *Eur Psychiatry.* Mart 2007;22(2):75-9.
117. YÜKSEL G. Üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini etkileyen faktörler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 2002;22(3).
118. Karademir T. İşiten ve İşitme Engelli Futbolcularda Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Anne Baba Tutumları Açısından Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). [Elazığ]: Fırat Üniversitesi ; 2011.

119. Erkan Z. Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri, Ana-Baba Tutumları ve Ailede Görülen Risk Faktörleri Üzerine Bir Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi ; 2002.
120. Dinçer B. Alt Ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Ergenlerin Anne Baba Tutumlarını Algılamaları İle Arkadaşlık İlişkilerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). [ANKARA]: Ankara Üniversitesi; 2008.
121. Taymaz AH. Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Yalnızlık Düzeyinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. [ANKARA]: GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ; 2019.
122. Engels RCME, Finkenauer C, Meeus W, Deković M. Parental attachment and adolescents' emotional adjustment: The associations with social skills and relational competence. J Couns Psychol. Ekim 2001;48(4):428-39.
123. Kalkan N. Ergenlerde Bilişsel Yapılar Ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin Bilişsel Davranışçı Yaklaşım Açısından Yorumlanması (Yüksek Lisans Tezi) . [İstanbul]: Marmara Üniversitesi ; 2008.
124. Alkan V. Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeğinin Geliştirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). [Ankara]: Ankara Üniversitesi; 2015.
125. Değirmenci E, Demirli C. Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. APJEC - Academic Platform Journal of Education and Change. 2019;2(1):79-95.
126. Özden AT. Tüketici Yenilikçiliği ve Sosyal Onay İhtiyacı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi. 2019;11(3):1537-58.
127. Ergüt B. Öğrencilerin Yalnızlık Düzeyinin Yordanmasında Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ile İnternet Bağımlılığının Rolü (Yüksek Lisans Tezi). [İstanbul]: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ; 2020.
128. Mavi M. Parçalanmış ve Parçalanmamış Ailelerin Çocuklarında Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (Yüksek Lisans Tezi). [İstanbul]: Okan Üniversitesi ; 2020.
129. Ekşi H, Barış Ş, Demir İ. Ergenlerde Helikopter Ebeveyn Tutumu, Şişirilmiş Benlik: Duygusal Özerklik, Sosyal Kaygı Değişkenlerinin Aracı Etkisi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 28 Ekim 2020;18(Armağan Sayısı):83-100.
130. Barton AL, Kirtley MS. Gender Differences in the Relationships Among Parenting Styles and College Student Mental Health. Journal of American College Health. Ocak 2012;60(1):21-6.
131. Dilbaz N. Sosyal Anksiyete Bozukluğu: Tanı, Epidemiyoloji, Etiyoloji, Klinik ve Ayırıcı Tanı. Klinik Psikiyatri. 2000;3(2):3-21.
132. Lieb R, Wittchen HU, Höfler M, Fuetsch M, Stein MB, Merikangas KR. Parental Psychopathology, Parenting Styles, and the Risk of Social Phobia in Offspring. Arch Gen Psychiatry. 01 Eylül 2000;57(9):859.
133. Lindhout I, Markus M, Hoogendijk T, Borst S, Maingay R, Spinhoven P, vd. Childrearing Style of Anxiety-Disordered Parents. Child Psychiatry Hum Dev. 08 Eylül 2006;37(1):89-102.

134. Miller RW, Rainbolt CL, Tallents S. Hovering Is Not Helping: Relationships among Helicopter Parenting, Attachment, Academic Outcomes, and Mental Health in College Students. *Youth*. 12 Şubat 2024;4(1):260-71.
135. Zorlu MN. Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Yetkinlik Beklentisi Ve Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). [KONYA]: Necmettin Erbakan Üniversitesi; 2024.
136. Marsiglio W, Amato P, Day RD, Lamb ME. Scholarship on Fatherhood in the 1990s and Beyond. *Journal of Marriage and Family*. 02 Kasım 2000;62(4):1173-91.
137. Day RD, Padilla-Walker LM. Mother and father connectedness and involvement during early adolescence. *Journal of Family Psychology*. Aralık 2009;23(6):900-4.
138. Oh YK, Lee HS. The effects of individual psychology, family environment and social environment factors on adolescents' behavior problems. *Korean Journal of Home Economics Education*. 2010;22(1):51-64.

8. EKLER

EK 1. Bolu Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ BELGESİ

Başvuru No: MEB.TT.2024.011696.01

T.C. Kimlik No: 10*****76

Adı Soyadı: ASLI BETÜL AKBOĞA

Araştırmanın Adı: Lise öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve olumsuz değerlendirilme korkusu ilişkisinin değerlendirilmesi

Araştırmacının Niteliği: Doktora Tezi

Araştırmacının Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Veri Toplama Aracının Başlığı: Sosyodemografik Form, Olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği, Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 17.12.2024

Araştırma Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 17.12.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup aşağıda ifade edilen bilgiler kapsamında araştırma uygulama izni Millî Eğitim Bakanlığı ilgili birimleri tarafından onaylanmıştır.

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
BOLU	Anadolu Lisesi	Kanuni Anadolu Lisesi	767225

Not: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

EK 2. Sosyodemografik Form

Lise Öğrencilerinde Helikopter Ebeveyn Tutumu ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi Anket Formu

- 1) Yaşınız:
- 2) Cinsiyetiniz: a)Erkek b)Kız
- 3) Sizin dışınızda kaç kardeşiniz var? (Belirtiniz)
- 4) Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz? (Belirtiniz)
- 5) Annenizin yaşı:(Belirtiniz)
- 6) Annenizin mesleği:
- 7) Annenizin eğitim durumu:
 - a) Okuma Yazma Bilmiyor
 - b) İlköğretim Mezunu
 - c) Lise Mezunu
 - d) Üniversite Mezunu
- 8) Babanızın yaşı:(Belirtiniz)
- 9) Babanızın mesleği:
- 10) Babanızın eğitim durumu:
 - a) Okuma Yazma Bilmiyor
 - b) İlköğretim Mezunu
 - c) Lise Mezunu
 - d) Üniversite Mezunu
- 11) Anne-babanızın birliktelik durumu nedir?
 - a) Birlikte
 - b) Boşanmış
 - c) Anne/baba vefat etmiş
 - d) Anne ve baba vefat etmiş
- 12) Ailenizin aylık gelir düzeyi nedir?
 - a) Asgari ücretin altında
 - b) Asgari ücret
 - c) Asgari ücretin üstünde
- 13) Okul dışında kaç kursa/eğitime katılıyorsunuz? (Belirtiniz)

EK 3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ)

ANNEM					Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.	BABAM				
HİÇ Böyle Davranmaz	ARADA SIRA DA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır	HİÇ Böyle Davranmaz		ARADA SIRA DA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır		
(1)	(2)	(3)	(4)	1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.		(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.		(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.		(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	6-Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	8- Sınav sonuçlarımın açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	9- Çok sık nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	11- Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	14- Duygularımı her zaman merak ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	17-Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		
(1)	(2)	(3)	(4)	21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)		

**EK 4. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu
(ODKÖ)**

	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1.Önemli olmadığını bilsem de başkalarının hakkımda ne düşündüğü beni endişelendirir.	-		-		-
2.İnsanların benimle ilgili olumsuz izlenimleri olduğunu bilsem bile bunu umursamam.	- -		- -		- -
3.Çoğu zaman, insanların benim kusurlarımı fark edeceklerinden korkarım.					
4.Başkalarının beni onaylamayacağından korkarım.	-		-		-
5.Diğer insanların bende bir kusur bulacaklarından korkarım.	-		-		-
6.Diğer insanların hakkımdaki düşünceleri beni rahatsız etmez.	-		-		-
7.Birileriyle konuşurken, benim hakkımda ne düşünecekleri ile ilgili endişelenirim.	- -		- -		- -
8.Genellikle başkaları üzerinde nasıl bir izlenim bıraktığımla ilgili olarak endişe duyarım.					
9.Eğer birisi benimle ilgili bir değerlendirmede bulunursa, bu beni çok fazla etkilemez.	- -		- -		- -
10.Bazen diğer insanların hakkımda ne düşündükleri ile ilgili olarak fazla endişelendiğimi düşünüyorum.					
11.Çoğunlukla yanlış bir şey yapacağım ya da söyleyeceğim diye endişelenirim.					

EK 5. Ölçek Kullanım İzni

Ölçek Kullanım İzni

2 iletili

Aslı U

20 Eylül 2024 12:10

Merhaba hocam;
"Lise öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve olumsuz değerlendirilme korkusu ilişkisinin değerlendirilmesi" konulu tıpta uzmanlık tez çalışmamda Türkçe'ye uyarlama ve geçerlilik çalışmasını yaptığınız Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nin kullanımı için izninizi rica ediyorum. Şimdiden teşekkürler. İyi çalışmalar dilerim.

Dr. Aslı Betül Akboğa

Bayram Ç

23 Eylül 2024 11:43

Merhaba,
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'ni çalışmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.
Prof. Dr. Bayram Çetin